UCHWAŁA NR XXXVI/201/2021
RADY GMINY CISEK

z dnia 20 grudnia 2021 r.

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Cisek na lata 2021-2026

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021 r., poz. 1372 i poz. 1834), w związku z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r., poz. 1876 ze zm.) Rada Gminy Cisek uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Cisek na lata 2021-2026, która stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Cisek.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady Gminy
Cisek

Rozwita Szafarczyk

Załącznik do uchwały Nr XXXVI/201/2021
Rady Gminy Cisek
z dnia 20 grudnia 2021 r.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Cisek na lata 2021 – 2026

Cisek, 2021

Spis treści

I. Wstęp....3
1. Podstawy prawne....5
2. Podstawy strategiczno - programowe....10
II. Diagnoza sytuacji społecznej....17
1. Charakterystyka Gminy Cisek....17
2. Diagnoza demograficzno – społeczna mieszkańców Gminy Cisek....20
3. Ocena sytuacji społecznej w Gminie Cisek....22
3.1 Pomoc Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej....22
3.2. Pomoc w związku z brakiem środków do życia.....27
3.3. Pomoc w związku z bezrobociem....29
3.4. Pomoc Ośrodka w związku z niepełnosprawnością....33
3.5. Pomoc Ośrodka w obszarze bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego....34
3.6. Współpraca asystenta rodziny z rodzinami przeżywającymi problemy w obszarze bezradności opiekuńczo – wychowawczej....35
3.7. Pomoc Ośrodka w obszarze długotrwałej lub ciężkiej choroby....37
3.8. Pomoc Ośrodka w obszarze występowania alkoholizmu....38
3.9. Pomoc Ośrodka w obszarze przemocy w rodzinie....40
3.10. Pomoc Ośrodka w obszarze pozostałych problemów społecznych....42
4. Analiza ankiet.....42
5. Analiza SWOT....49
III. Realizacja strategii....52
1. Misja, cele strategiczne oraz kierunek działań....52
2. Ramy finansowe....57
3.Wdrożenie strategii, monitoring i ewaluacja.....60
Podsumowanie....62
SPIS TABEL....63
SPIS WYKRESÓW....63

I. Wstęp

Następująca *Strategia* została stworzona z myślą o możliwości szeroko pojętej pomocy osobom i rodzinom, które znajdują się w trudnej do rozwiązania dla nich sytuacji życiowej. Niestety wraz z rozwojem gospodarczym ewoluują i nasilają się problemy społeczne, które utrudniają bądź uniemożliwiają realizację celów społecznych tym samym zagrażając osobom życia w warunkach uznanych za godne. Problemy w strefie społecznej są zjawiskami niechcianym, negatywnym oraz uznanymi za niemożliwe do rozwiązania. Tempo jakiego nabrała światowa gospodarka jest odczuwalne w każdej dziedzinie życia, a tym samym na gruncie istniejących problemów społecznych, które na przełomie minionych lat zmieniły się w swoim charakterze i liczebności. Niektóre z nich nabrały innego znaczenia społecznego, część z nich zaczęła się pojawiać wraz z trendami przychodzącymi z zagranicy naszego kraju. Dlatego też kreowanie współczesności musi uwzględniać innowacyjne, zmaksymalizowane osiągnięcie zamierzonych celów określających sposoby radzenia sobie z występującymi problemami społecznymi, z ich następstwami, a także umieć przewidzieć kierunek ewaluacji zagrożeń społecznych dla ludzi. Aby oferowana pomoc była efektywna problem każdej jednostki należy traktować, jako niepowtarzalny, indywidualny, jednocześnie, jako nierozerwalny z zachodzącymi przemianami gospodarczymi i politycznymi zarówno w kraju, jaki i na tle całej Europy. Polska została członkiem Unii Europejskiej 01 maja 2004 roku, w związku z tym przyjęła na siebie zobowiązania dotyczące realizacji obowiązków członkowskich oraz przywilejów dla krajów unijnych. Zgodnie z europejskimi założeniami jesteśmy współodpowiedzialni za kształtowanie polityki społecznej w obrębie realizacji działań skierowanych na ogólne polepszenie warunków życia oraz w poszczególnych obszarach związanych z edukacją, legalnym zatrudnieniem, służbą zdrowia, formą spędzania wolnego czasu na zasadzie równouprawnienia i powszechności dostępu do korzystania z usług oferowanych przez państwo. Z tego też powodu wszelkie zmiany gospodarcze mają pośredni lub bezpośredni wpływ na sytuację społeczną jednostki. Zatem obowiązek zapewnienia prawidłowej i wyczerpującej realizacji zadań pomocy społecznej spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej i samorządowej w ścisłej współpracy z organizacjami społecznymi, pozarządowymi, kościołami oraz osobami prywatnymi, a przede wszystkim z osobom / rodzinom, która oczekuje efektywnego wsparcia.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Cisek została stworzona na potrzebę Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w sprawie diagnozy sytuacji społecznej w danej gminie, określenie celów strategicznych projektowanych zmian, sposobu ich realizacji oraz prognozę możliwych do pojawienia się zmian w zakresie realizowania danej *Strategii*.

Aby działania na podstawie danego dokumentu osiągnęły zamierzone efekty został on stworzony w oparciu o wybrane metody badawcze takie jak:

- metodę analizy danych wtórnych „desk research". Analizie poddano informacje zgromadzone w celach administracyjnych, udostępnione przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Cisku w celu zdiagnozowania ilości osób / rodzin korzystających ze świadczeń społecznych z tytułu poszczególnych problemów, z jakimi zmaga się dana osoba / rodzina. Jest to technika badawcza będąca dla danej *Strategii* wstępną fazą projektu poprzedzającą etap zbierania danych pierwotnych,
- wywiad swobodny z pracownikiem GOPS skierowany analizę oraz przedyskutowanie informacji niezbędnych do opisania sposobu funkcjonowania Ośrodka oraz jego specyfikę,
- analiza gminnych programów pomostowych,
- analiza danych statystycznych udostępnionych przez Urząd Gminy, Wydział Ewidencji Ludności wykorzystanych do diagnozy struktury demograficznej Gminy Cisek,
- ankiety skierowane do mieszkańców danej gminy, w celu poznania i zanalizowania opinii publicznej lokalnej społeczności w obszarze problemów społecznych oraz jakości życia i świadczonych usług przez lokalne jednostki.

1. Podstawy prawne

Podstawy prawne regulujące system pomocy społecznej w Polsce zawarte są w następujących aktach prawnych:

Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 z późn.zm.)

Zapisy umieszczone w danej ustawie regulują zadania własne i zlecone w zakresie pomocy społecznej dla poszczególnych jednostek terytorialnych. Określają zasady, tryb i rodzaj przyznawanej pomocy społecznej. Wyznaczają strukturę organizacyjną pomocy społecznej. Formułują reguły i tryb postępowania kontrolnego w zakresie przydzielanej pomocy społecznej.

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 821 z późn. zm.)

Niniejsza ustawa została stworzona z myślą o zapewnieniu jak najlepszych warunków do wychowywania i ochrony rodzin posiadających dzieci, a w szczególny sposób samych dzieci. Ustawa określa wszelkie formy pracy i pomocy dla rodzin posiadających trudności w zakresie wypełniania zadań opiekuńczo-wychowawczych. Wskazuje zasady przyznania dziecku pieczy sprawowanej w formie rodzinnej lub instytucjonalnej. Ponad to reguluje przepisy dotyczące pomocy w usamodzielnianiu jej pełnoletnich wychowanków. Definiuje jakie zadania spoczywają na administracji publicznej w obszarze wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej. Reguluje zasady rozdysponowania wydatków przeznaczonych na cele wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej. Ponad to zostały tu zdefiniowane zadania w zakresie postępowania adopcyjnego.

Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 111 z późn.zm.).

Dana ustawa reguluje przepisy dotyczące ustalania, przyznawania i wypłacania zasiłku rodzinnego i dodatków do zasiłku rodzinnego oraz jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka, a także wszelkie świadczenia opiekuńcze. Prócz tego określa zasady weryfikacji świadczeń rodzinnych, jak również postępowanie w sprawach przyznawania i wypłacania wszelkiego rodzaju świadczeń rodzinnych. Dla podmiotów realizujących świadczenia wyznacza przepisy dotyczące realizacji zadań w zakresie świadczeń rodzinnych.

Ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz. U. z 2020 r. poz. 1348 z późn. zm.).

Ustawa daje szansę rodzinom wielodzietnym na wyrównanie poziomu życia poprzez obniżenie kosztów codziennego życia oraz różnych form spędzania wolnego czasu. Wyznacza hierarchię postępowania wydania Karty oraz określa prawnie, kto może zostać jej posiadaczem. W danej ustawie zostały określone prawa dotyczące finansowania zadań wynikających z ustawy. Ponad to określa zasady przyznania uprawnień przysługujących na podstawie Karty.

Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz.887 z późn.zm.).

Osoby znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej i nie mogące samodzielnie zaspokoić swoich potrzeb, a zwłaszcza potrzeb swoich dzieci są konstytucjonalnie objęte możliwością otrzymania wsparcia od osób zobowiązanych do zapewnienia im świadczeń alimentacyjnych. Ustawa określa zasady pomocy państwa osobom uprawionym do alimentów oraz warunki nabywania, zasady i tryb postępowania w sprawach przyznania i wypłacania świadczeń z funduszu alimentacyjnego. Ponad to w danej ustawie zostały zapisane zasady finansowania świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz działania podejmowane wobec dłużników alimentacyjnych.

Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (t. j. Dz. U. z 2020 r. poz. 176).

Zadania określone w ustawie realizowane są poprzez zatrudnienie socjalne, czyli zapewnianie osobom wymienionym w danym dokumencie, możliwości uczestnictwa w zajęciach prowadzonych przez centra integracji społecznej, kluby integracji społecznej oraz w formie zatrudnienia wspieranego. Nadto zostały w niej zapisane zasady tworzenia, działalności centrum integracji społecznej oraz wytyczne dotyczące kierowania do centrum integracji społecznej i zasady uczestnictwa w nim.

Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. ochronie zdrowia psychicznego (t. j. Dz. U. z 2020 r. poz. 685).

Przedmiotem ustawy jest określenie zadań ukierunkowanych na ochronę zdrowia psychicznego poprzez jego promocję i zapobieganie zaburzeniom psychicznym, zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi odpowiedniej opieki medycznej i dostępu do niej, w taki sposób, aby otrzymana pomoc umożliwiła im prawidłowe funkcjonowanie w rodzinie i społeczeństwie. Co więcej ustawa określa zadania mające na celu przeciwdziałanie dyskryminacji osób z

zaburzeniami psychicznymi oraz kształtowanie wobec nich postaw społecznych wykazujących tolerancję, życzliwość i zrozumienie.

Ustawa z dnia 27 sierpnia 1987 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. z. U. z 2021 r. poz.573).

Według danej ustawie zostały ustalone zasady przyznawania orzeczenia ustalającego stopień niepełnosprawności (znaczny, umiarkowany, lekki) oraz uprawnienia i ulgi osób niepełnosprawnych. Określa zakres rehabilitacji (poza rehabilitacją leczniczą) możliwej do uzyskania przez osobę niepełnosprawną, w celu zapewnienia jej możliwie najwyższego poziomu funkcjonowania, jakości życia i integracji społecznej. Ponad to ustawa przewiduje i ustala wytyczne do prowadzenie szkoleń dla osób niepełnosprawnych. Poza sformułowaniem zadań i organizacji służb działających na rzecz osób niepełnosprawnych w ustawie zostały zapisane wytyczne dotyczące tworzenia i prowadzenia zakładów pracy chronionej i zakłady aktywności zawodowej, w celu stworzenia stanowisk pracy dla osób niepełnoprawnych ze znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności. Wytyczne danej ustawy określają również kompetencje Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w obszarze jego działalności.

Ustawa z dnia 4 kwietnia 2014 roku o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz. U. z 2020r. poz. 1297).

Przedmiotem ustawy jest określenie warunków otrzymywania oraz zasady ustalania i wypłacania zasiłków dla opiekunów osobom nieposiadających prawa do świadczenia pielęgnacyjnego z dniem 1 lipca 2013 r. w związku z wygaśnięciem z mocy prawa decyzji przyznającej prawo do świadczenia pielęgnacyjnego. Zasiłki dla opiekunów i koszty ich obsługi, składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego oraz składki na ubezpieczenie zdrowotne są finansowane ze środków z budżetu państwa na realizację świadczeń rodzinnych. Realizacja zasiłków dla opiekunów jest zadaniem zleconym z zakresu administracji rządowej realizowanym przez gminy.

Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o pożytku publicznym i wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz.1057 z późn.zm.)

Ustawa o pożytku publicznym i wolontariacie jest dokumentem określającym zasady funkcjonowania organizacji pozarządowych oraz współpracy organów administracji publicznej z danymi organizacjami na terenie kraju. Ponad to akt ten reguluje zapisy dotyczące zasad

wykonywania świadczeń przez wolontariuszy oraz przepisy szczególne w zakresie korzystania z wolontariatu.

Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1119).

„Uznając życie obywateli w trzeźwości za niezbędny warunek moralnego i materialnego dobra Narodu" ustawa określa zadania skierowane na przeciwdziałanie alkoholizmowi, pomoc osobom nadużywającym alkoholu i osobom współuzależnionym. Zadania te zostały powierzone Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na obszarze kraju. Niemniej jednak profilaktyka i działania ukierunkowane na rozwiązywanie problemów alkoholowych spoczywają na Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej poprzez realizację gminnego programu, który jest jedną ze składowych strategii rozwiązywania problemów społecznych.

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1249).

Zapisy danej ustawy formułują zadania mające na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz określają zasady postępowania zarówno wobec osób stosujących przemoc domową, jaki i wobec ofiar dotkniętych przemocą w rodzinie. Do wykonywania danych zadań zobowiązane są służby zdrowia, organy ścigania i wymiaru sprawiedliwości, pracownicy socjalni oraz organizacje działające w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1409 z późn. zm.).

Ustawa określa zadania państwa w zakresie promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej. Zadania państwa w zakresie promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej są realizowane przez instytucje rynku pracy działające w celu: pełnego i produktywnego zatrudnienia; rozwoju zasobów ludzkich; osiągnięcia wysokiej jakości pracy; wzmacniania integracji oraz solidarności społecznej.

Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 roku o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 1285).

Zakres udzielania i finansowania świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych oraz zasady monitoringu nad realizacją i opłacaniem danych świadczeń zdrowotnych ustala dana ustawa. W myśl danej ustawy zostały określone zasady przystąpienia

do powszechnego (obowiązkowego i dobrowolnego) ubezpieczenia zdrowotnego oraz obowiązki spoczywające na organach odpowiedzialnych za równouprawnienia w zakresie dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej. Również gmina jest zobowiązana do realizacji zadań własnych i zleconych w zakresie zapewnienia równego dostępu do korzystania z publicznych świadczeń opieki zdrowotnej.

Ustawa z dnia z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 423 z późn. zm.).

W myśl ustawy i na podstawie zasady równego traktowania pod względem każdego podziału zostały określone zasady przyznawania, finansowania oraz kontroli w zakresie ubezpieczenia społecznego obejmującego ubezpieczenie: w razie choroby lub macierzyństwa, rentowne, emerytalne oraz ubezpieczanie „chorobowe".

Dla usprawnienia wszelkich działań związanych z ubezpieczeniami społecznymi powstał system informatyczny nazwany System Elektronicznej Wymiany Informacji (EESSI), w ramach którego jest ułatwiony i przyśpieszony dostęp do informacji między urzędami Unii Europejskiej powołanymi do koordynowania pracy związanej z ubezpieczeniami społecznymi.

Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1327 z późn. zm.).

Ustawa reguluje kwestie prawne dotyczące systemu oświaty. Ponad to określa ona zasady funkcjonowania jednostek pracujących w zakresie tworzenia szkół i przedszkoli, osób pracujących bezpośrednio na ich terenie, dzieci i młodzieży uczęszczających do poszczególnych palcówek oświatowych oraz funkcjonowania komisji odpowiedzialnych za prawidłowy przebieg egzaminów. Dany dokument reguluje także kwestie związane z rekrutacją i egzaminami charakterystycznych dla wybranych jednostek edukacyjnych.

Ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci (Dz.U. z 2019 r. poz. 2407 z późn.zm.)

Ustawa określa osoby uprawione oraz zasady przyznawania i wypłacania świadczenia wychowawczego. „Celem świadczenia wychowawczego jest częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowywaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych." Zgodnie z daną ustawą świadczenie wychowawcze określone jako „500 plus" przysługuje ojcu, matce, opiekunowie faktycznemu dziecka lub opiekunowi prawnemu dziecka na każde dziecko w rodzinie.

2. Podstawy strategiczno - programowe

Niniejsza *Strategia* został opracowany po zapoznaniu się z istniejącymi dokumentami Gminy Cisek oraz w oparciu o europejskie i krajowe dokumenty zarówno strategiczne, jak i programowe mające kluczowe znaczenie dla planowania i realizacji celów założonych celów. Dokumentami tymi są:

Krajowym Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020 – Nowy wymiar aktywnej integracji

Dany dokument posiada charakter operacyjno- wdrożeniowy ustanowiony na potrzebę realizacji krajowej polityki społecznej, zwłaszcza celu szczegółowego 3 Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020 wspieranego przez Europejski Fundusz Społeczny.

Celem głównym programu jest trwałe zmniejszenie o 1,5 mln liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz osiągnięcie wzrostu spójności społecznej w latach od 2014 do 2020 roku. Dany dokument określana newralgiczne zadania skierowane na:

– Przeprowadzenie zakresu działań służących zapewnieniu rodzinom z dziećmi jak najlepszego dostępu do usług społecznych, a tym samym umożliwienie im aktywizacji oraz zapewnieniu profilaktyki ubóstwa. Dane poczynania z założenia pozytywnie wypłyną na ograniczenie wykluczenia dzieci i młodzieży.

– Stworzenie spójnego systemu działań edukacyjnych, społecznych i zawodowych, który przygotuje młodzież do wejścia na rynek pracy, umożliwi zdobycie niezbędnych kompetencji i umiejętności ułatwiających włączenie społeczne, aktywność zawodową, a także rozwój rodziny.

– Rozwój systemu aktywnej integracji, działającego na rzecz aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym osób, rodzin i środowisk zagrożonych wykluczeniem. Chodzi o łączenie ról społecznych, zawodowych i rodzinnych oraz zwiększenie znaczenia społeczności lokalnej z wykorzystaniem partnerstwa publiczno-społecznego.

– Zapewnienie dostępu do niedrogich mieszkań na wynajem, co zwiększy bezpieczeństwo rodzin i umożliwi ich aktywizację zawodową. Ważne też będzie zapobieganie utracie mieszkania i bezdomności, które powodują wykluczenie społeczne.

– Zapewnienie osobom starszym i niepełnosprawnym przyjaznych form opieki i aktywnego spędzania czasu oraz możliwości włączenia się do życia społecznego.

Krajowym Programem Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej (KPRES).

Aktualizacja KPRES oznacza nowe szanse na zatrudnienie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz większą dostępność lepiej zaplanowanych usług społecznych, które będą świadczone bliżej odbiorców. Program ma na celu wzmocnienie procesów dotyczących zwiększania spójności i solidarności społecznej, rozwoju lokalnego i społeczno-gospodarczego w wymiarze wspólnot lokalnych i samorządowych

Program obejmuje cztery obszary:

1. Solidarna wspólnota lokalna – dotyczy współpracy podmiotów ekonomii społecznej z administracją publiczną, a w szczególności samorządową. Celem jest zmiana zasad współpracy między samorządem a podmiotami ekonomii społecznej tak, aby mieszkańcy wspólnot samorządowych mieli dostęp do lepiej zaplanowanych i dopasowanych do indywidualnych potrzeb usług społecznych świadczonych przez podmioty działające lokalnie.
2. Solidarny rynek pracy – w tym obszarze zebrane zostały działania dotyczące reintegracji społecznej i zawodowej realizowanej przez różne podmioty ekonomii społecznej . Działania mają przyczynić się do zwiększenia szans na pracę i pełniejsze uczestnictwo w życiu społecznym dla osób w szczególnej sytuacji życiowej np. bezrobotnych, niepełnosprawnych, ubogich.
3. Konkurencyjna przedsiębiorczość społeczna – obejmuje działania, dzięki którym podmioty ekonomii społecznej będą mogły efektywniej konkurować z innymi przedsiębiorcami i wzmacniać swoją samodzielność. Przewidziano w ramach tego obszaru dedykowane dla podmiotów ekonomii społecznej wsparcie doradcze, pożyczki, a także działania wspierające powstawanie sieci i partnerstw.
4. Solidarne społeczeństwo – obejmuje działania edukacyjne i promujące ekonomię społeczną. Skierowane są w szczególności do osób młodych. Przewidziano również upowszechnianie wiedzy o ekonomii społecznej wśród przedstawicieli władz publicznych.

Program wieloletni na rzecz Osób Starszych „Aktywni+" na lata 2021-2025

Głównym celem Programu jest zwiększenie uczestnictwa osób starszych we wszystkich dziedzinach życia społecznego. Priorytetowymi obszarami związanymi z realizacją zadań w następujących obszarach:

- Aktywność społeczna, która obejmuje działania mające na celu zwiększenie udziału osób starszych w aktywnych formach spędzania czasu wolnego, wspieranie

niesamodzielnych osób starszych i ich otoczenia w miejscu zamieszkania, rozwijanie wolontariatu osób starszych w środowisku lokalnym oraz zwiększenie zaangażowania osób starszych w obszarze rynku pracy.

- Parcypacja społeczna, która przyczynia się do wzmocnienia samoorganizacji środowiska osób starszych oraz zwiększenia wpływu osób starszych na decyzje dotyczące warunków życia obywateli.
- Włączenie cyfrowe obejmujące działania na rzecz zwiększania umiejętności posługiwania się nowoczesnymi technologiami i korzystania z nowych mediów przez osoby starsze, a także upowszechnianie i wdrażanie rozwiązań technologicznych sprzyjających włączaniu społecznemu oraz bezpiecznemu funkcjonowaniu osób starszych.
- Przygotowanie do starości realizowane poprzez wzmacnianie trwałych relacji międzypokoleniowych, kształtowanie pozytywnego wizerunku osób starszych oraz zwiększanie bezpieczeństwa seniorów.

Program Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS)

Program Wiedza Edukacja Rozwój jest finansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) oraz ze środków specjalnej linii budżetowej inicjatywy n rzecz zatrudnienia ludzi młodych, a także z budżetu państwa. Program stanowi kolejny etap do dalszego rozwoju społecznego i gospodarczego kraju. W programie FERS będzie realizowane wsparcie na rzecz m.in. poprawy sytuacji osób młodych poniżej 30 roku życia na rynku pracy, zwiększenia dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami, zapewnienia opieki nad dziećmi, podnoszenia jakości edukacji i rozwoju kompetencji, integracji społecznej, rozwoju usług społecznych i ekonomii społecznej oraz ochrony zdrowia.

Cele Programu:

- Wzmocnienie systemu ochrony zdrowia i edukacji,
- Kształcenie kadr dla gospodarki,
- Zwiększenie jakości usług świadczonych przez publiczne służby zatrudnienia,
- Wsparcie realizacji polityki społecznej w obszarach integracji społecznej, usług społecznych i ekonomii społecznej,
- Poprawa sytuacji zawodowej i społecznej osób z niepełnosprawnościami,
- Zwiększenie dostępu do opieki nad najmłodszymi dziećmi,
- Poprawa dostępności do usług publicznych,

- Zwiększenie wykorzystania innowacji społecznych, w tym w zakresie świadczenia usług publicznych,
- Rozwój dialogu społecznego i obywatelskiego.

Wieloletni rządowy program „Posiłek w szkole i w domu" na lata 2019-2023

Program przewiduje wsparcie finansowe gmin w udzieleniu pomocy w formie posiłku, świadczenia pieniężnego w postaci zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności oraz świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych.

Istotnym elementem programu jest wzmocnienie opiekuńczej funkcji szkoły podstawowej poprzez tworzenie warunków umożliwiających spożywanie przez uczniów posiłków w trakcie pobytu w szkole.

Program jest elementem wsparcia polityki społecznej państwa poprzez wsparcie finansowe gmin w wypełnianiu zadań własnych obowiązkowych, poprawę poziomu życia rodzin o niskich dochodach, poprawę stanu zdrowia dzieci i młodzieży, kształtowanie właściwych nawyków żywieniowych.

Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2021

Dany Program określa wszelkie działania skierowane na zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie, ochronę i pomoc osobom dotkniętym przemocą, oddziaływanie na osoby stosujące przemoc oraz podnoszenie kompetencji służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Dla usprawnienia realizacji danych celów działania zostały podzielone na 4 cele szczegółowe:

- Zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- Zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą w rodzinie,
- Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie,
- Zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w celu poniesienia jakości i dostępności świadczonych usług.

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Cisek na lata 2018-2020

Zadaniem nadrzędnym, któremu ma służyć dany *Program* jest wspieranie rodziny posiadających dzieci i przeżywających trudności w sferze opiekuńczo - wychowawczej oraz rodziny, których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej. Na podstawie diagnozy

społecznej z 2017 roku w Gminie Cisek dla efektywniejszej pomocy zostały wskazane instytucje odpowiedzialne za współrealizację danego programu oraz cztery cele szczegółowe:

- propagowanie i inicjowanie działań na rzecz wspierania rodziny w wychowaniu dzieci;
- zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych w rodzinie oraz umożliwienie wyjścia z zaistniałego kryzysu;
- zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka;
- podnoszenie standardów pracy służb instytucji pomocowych.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2020

Celem głównym niniejszego Programu jest ograniczenie szkód zdrowotnych i społecznych wynikających z nadużywania alkoholu oraz występowania zjawiska przemocy w rodzinie. Ponadto działania związane z podnoszeniem poziomu wiedzy i świadomości mieszkańców Gminy Cisek poprzez prowadzenie skoordynowanych działań profilaktycznych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych.

Realizacja zadań będzie skupiona m.in. na:

- zapobieganiu powstawaniu nowych przypadków uzależnienia,
- zmniejszanie rozmiarów aktualnie występujących problemów,
- zmniejszenie ilości zdarzeń w funkcjonowaniu życia rodzinnego tj. przemocy, agresji wobec członków rodziny, zaniedbywanie dzieci
- wdrożenie nowoczesnych form profilaktyki kierowanej w szczególności do dzieci i młodzieży.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Cisek na lata 2018-2020

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie został stworzony w 2018 roku na podstawie zgromadzonych danych z lat 2015 – 2017 wskazując problemy specyficzne dla Gminy Cisek związane z przeciwdziałaniem przemocy domowej oraz prognozuje efekty otrzymane w ramach realizacji danego *Programu*. Dokument wskazuje działania, zadania i koordynatorów, mających za zadnie realizację zamierzonych celów:

- zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie;
- zwiększenie skuteczności ochrony ofiar przemocy w rodzinie i zwiększenie dostępności pomocy;
- zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych i korekcyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie;

- podniesienie świadomości społecznej i uwrażliwienie na problem przemocy w rodzinie;
- edukacja przedstawicieli służb, instytucji i organizacji działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2019-2021

Niniejszy *Program* pomostowy jako cele główne wyznacza działania skierowane na wyeliminowanie zażywania narkotyków przez mieszkańców gminy, usuwanie problemów dotyczących zażywania narkotyków i zminimalizowanie krzywd występujących u osób uzależnionych od narkotyków, a także pogłębianie świadomości z zakresu tematu narkomanii. Szczególną uwagę kieruje na ograniczenie dostępności i używania narkotyków wśród dzieci i młodzieży. Prowadzenia działań profilaktycznych ze szczególnym uwzględnieniem profilaktyki szkolnej i rodzinnej.

Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Cisek na lata 2016 – 2020

Obecna strategia została stworzona dla gminy Cisek w oparciu o dane z lat 2013 – 2015, na podstawie których zdiagnozowano problemy społeczne, określono cele zmierzające do ich minimalizacji, wyznaczono zakres działań wystosowanych w kierunku realizacji założonych celów.

Priorytetem danej strategii jest realizacja następujących celów strategicznych:

- wzmocnienie potencjału instytucji i organizacji działających w obszarze pomocy społecznej;
- tworzenie warunków readaptacji dla osób i grup zagrożonych wykluczonych społecznie oraz zagrożonych wykluczeniem;
- działania na rzecz osób starszych, niepełnosprawnych i chorych;
- integracja mieszkańców gminy;

Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014-2020, podprogram 2015, realizowany w ramach Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym „FEAD”

Dany *Program* jest krajowym programem operacyjnym współfinansowanym ze środków Europejskiego Funduszu Najbardziej Potrzebującym. Zadaniem nadrzędnym tego *Programu* jest objęcie pomocą osób i rodzin, które z powodu niskich dochodów nie mogą zapewnić sobie/rodzinie niezbędnych do życia produktów żywnościowych, w tym także posiłków. Z tego też powodu dana pomoc zostanie skierowana do ograniczonej liczby osób znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji, jednocześnie stanowiąc systematyczne wsparcie. Pomoc pomimo, iż nie zaspokoi wszystkich potrzeb żywieniowych, a jedynie częściowo je uzupełni będzie

udzielana w postaci artykułów spożywczych lub posiłków, które będą przekazywane osobom najbardziej potrzebującym bezpłatnie.

II. Diagnoza sytuacji społecznej

1. Charakterystyka Gminy Cisek

Gmina Cisek jest gminą wiejską usytuowaną w południowo-wschodniej części województwa opolskiego. Jest jedną z 6 gmin powiatu kędzierzyńsko – kozielskim, oddalonym 20 km od Kędzierzyna – Koźla oraz 60 km od miasta wojewódzkiego .

Dana gmina zajmuje powierzchnię 70,89 km ^{2}, co stanowi 11,34% powierzchni powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego oraz 0,83 % ogólnej powierzchni województwa opolskiego.

Powierzchnia użytków rolnych wynosi 62,4435 km^2, co obejmuje 87,9% całej powierzchni gminy. Natomiast użytki leśne zajmują obszar 0,7089 km^2, który jest 1% całej powierzchni gminy.

Od strony wschodniej gmina przylega do rzeki Odry oraz posiada dwa wodne wyrobiska Kiszka o powierzchni 3, 74 ha i Kobylice - 23 ha.

W skład gminy wchodzi 14 sołectw :

- Błażejowice,
- Cisek,
- Dzielnica,
- Kobylice,
- Landzmierz,
- Łany,

- Miejsce Odrzańskie,
- Nieznaszyn,
- Podlesie,
- Przewóz,
- Roszowice,
- Roszowicki Las,
- Steblów,
- Sukowice.

Siedzibą gminy jest jedna z najstarszych miejscowości gminy wieś Cisek, która istnieje od 1239 roku. Jest ona także największą wsią w Gminie Cisek pod względem zajmowanego obszaru, a także infrastruktury technicznej oraz liczby ludności.

Na obszarze Ciska zlokalizowanych jest większość jednostek organizacyjnych, kulturowych, stowarzyszeń, klubów między innymi:

- 2 przedszkola,
- 3 szkoły podstawowe,
- Pełnowymiarowa halą sportową,
- 2 ośrodki zdrowia,

- 1 biblioteka i 1 filia biblioteczna,
- Gminny Ośrodek Kultury,
- 8 jednostek OSP,
- 4 kluby sportowe,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- filia Powiatowego Banku Spółdzielczego,
- Filia Urzędu Pocztowego,
- kompleks boisk „Orlik”,

Ze względu na położenie geograficzne Gmina Cisek ma mało zróżnicowany sektor przemysłu, dlatego istotną kwestią dla rozwoju gospodarczego jest przynależność danej gminy do Subregionu Kędzierzyńsko - Strzeleckiego oraz jest jednym z partnerów projektu „Zintegrowane podejście terytorialne szansą rozwoju Kędzierzyńsko-Kozielskiego Subregionalnego Obszaru Funkcjonalnego” określającego działania wspierające jednostki samorządu terytorialnego w zakresie planowania miejskich obszarów funkcjonalnych. Ponad to dana gmina współpartnerem programu Rozwój Wsi Opolskiej, który prowadzi działania skierowane na „pobudzenie przedsiębiorczości mieszkańców wsi w sektorach około rolniczych (sprzedaż bezpośrednia produktów rolnych z gospodarstw, agroturystyka) i pozarolniczych (turystyka wiejska, kulinaria, działania promujące walory kulturowe, przyrodnicze i krajobrazowe wsi)”.

2. Diagnoza demograficzno – społeczna mieszkańców Gminy Cisek

Sytuacja demograficzna jest jednym z najważniejszych czynników mających wpływ na kształtowanie polityki społecznej wśród ludności. Demografię w Gminie Cisek przedstawia poniższa tabela:

Tabela 1. Liczba ludności w Gminie Cisek.

Lata	2018	2019	2020
Liczba ludności	5.679	5.627	5.593

Analizując szczegółowo powyższe dane począwszy od 2018 roku jest widoczny spadek wśród liczby ludności. Na tendencję spadkową ma wpływ wiele czynników, między innymi: liczba urodzeń, umieralności oraz migracja.

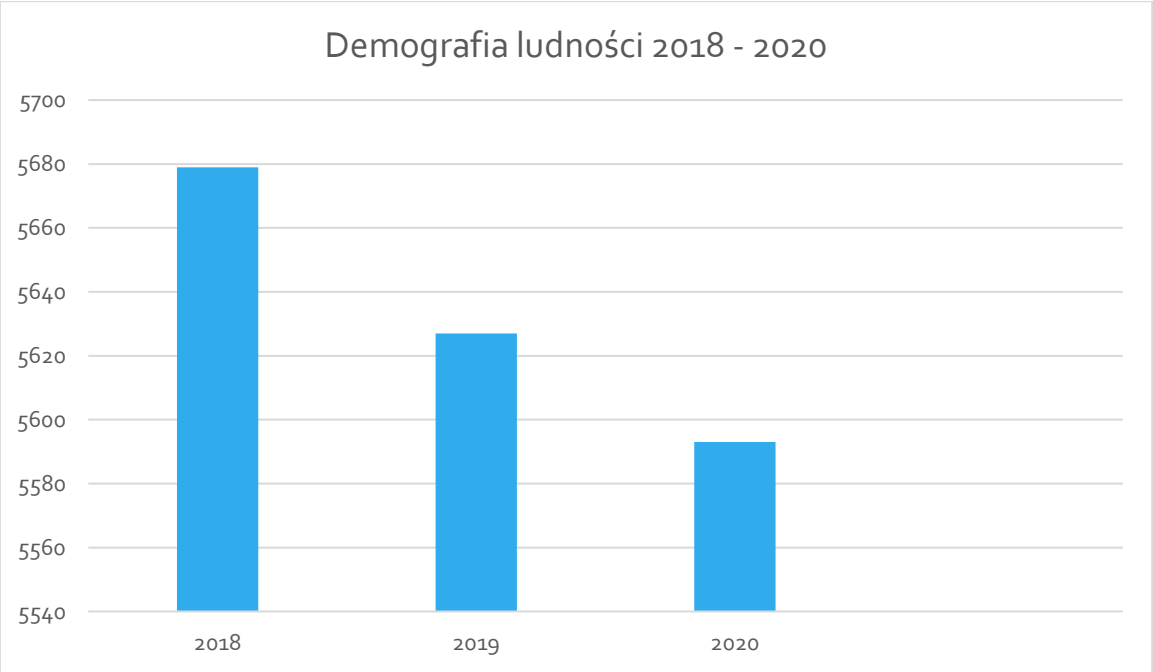

Wykres 1 Demografia ludności gminy Cisek

Gminę Cisek (stan na dzień 31.12.2020r) zamieszkuje 5.593 osób, w tym kobiet **2898** (52 % całej populacji gminy) oraz mężczyzn **2695** (48% całej populacji gminy). Na podstawie powyższych danych jest zauważalny przerost liczby kobiet nad liczą mężczyzn, a wskaźnik feminizacji wynosi 107%, czyli na 100 mężczyzn przypada 107 kobiet. Taki podział nie zagraża zachwianiu struktury demograficznej, jednak ma znaczący wpływ na formowanie się na każdym poziomie struktury społecznej jednostki, jaką jest gmina. Podział ze względu na płeć będzie znaczący między innymi w obszarze zatrudniania, potrzeby ochrony macierzyństwa lub przemocy w rodzinie. Co więcej kształtuje on także proporcjonowanie pod względem wieku zdolności wykonywania pracy wśród lokalnej społeczności, w następujący sposób:

- w grupie osób przedprodukcyjnym dominuje płeć męska,
- większa liczba mężczyzn niż kobiet występuje w grupie osób w wieku produktywnym,
- prawie dwukrotna przewaga ilości kobiet w porównaniu do ilości mężczyzn jest widoczna w grupie mieszkańców w wieku poprodukcyjnym.

Niniejszą sytuację przedstawia poniższa tabela na przełomie lat 2019 – 2020:

Tabela 2. Ilość osób ze względu na podział pod kątem wieku zdolności do pracy.

	Podział ze względu na wiek zdolności do pracy	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem
2019	przedprodukcyjny	494	510	1004
	produkcyjny	1817	1673	3490
	poprodukcyjny	395	738	1133
2020	przedprodukcyjny	490	495	985
	produkcyjny	1801	1640	3441
	poprodukcyjny	404	763	1167

Wraz ze spadkiem liczby ludności Gminy Cisek sukcesywnie spada liczba mieszkańców w każdej grupie podziału pod kątem wieku a zdolności do pracy. Jednak widoczny jest przerost liczby osób w wieku poprodukcyjnym nad liczbą osób w wieku przedprodukcyjnym, bowiem jest ich o 182 osoby więcej.

Zachowanie takich proporcji sprzyja spostrzeganiu **61%** ogółu społeczności Gminy Cisek jako mieszkańców czynnych zawodowo lub gotowych do podjęcia zatrudnienia, a tym samym

świadczy o ich dobrym stanie zdrowia, posiadania możliwości finansowych i zdrowotnych właściwego spędzania wolnego czasu oraz inwestowania w edukację swoją i swoich dzieci. Istnienie takiego potencjału wśród danej grupy mieszkańców stwarzają szanse na polepszenie sytuacji całego lokalnego społeczeństwa. Z drugiej strony taki podział niesie za sobą również negatywne oddziaływanie, ponieważ ok. 3441 osób zarabia na utrzymanie 2152 osób w sposób pośredni (poprzez odprowadzanie składek na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne) oraz bezpośredni dzieląc swój zarobek na liczbę osób znajdujących się w danym gospodarstwie i pozostających we wspólnym utrzymaniu.

3. *Ocena sytuacji społecznej w Gminie Cisek*

3.1 Pomoc Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Cisku jest instytucją polityki społecznej państwa. Nałożony jest na nią obowiązek zapewnienia swoim podopiecznym warunków instytucjonalnych, organizacyjnych i materialnych, w sposób zapewniający rozwój społeczny gminy i jej mieszkańców oraz zapobiegania marginalizacji i wykluczenia społecznego. Do jej zadań należy, aby pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej wykorzystując w pełni swój profesjonalizm w obszarze etyki zawodowej oraz prawa rzetelnie zdiagnozowali problemy wraz z ich źródłem powstania dla osób / rodzin potrzebujących.

Ponadto celem danej instytucji jest udostępnienie wszelkiej pomocy każdej rodzinie i każdej osobie znajdującej się w trudnej sytuacji życiowej, a tym samym trudnej sytuacji społecznej, której sami nie potrafią rozwiązać. Dana diagnoza jest kluczowa w celu przyznania pomocy społecznej współmiernej do zidentyfikowanego problemu.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej ma do rozdysponowania następujące świadczenia:

– pieniężne w tym :

- zasiłek stały,
- zasiłek okresowy,
- zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy,
- zasiłek i pożyczka na ekonomiczne usamodzielnienie,
- pomoc na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki,
- świadczenie pieniężne na utrzymanie i pokrycie wydatków związanych z nauką języka polskiego dla cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością,

- wynagrodzenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki przyznane przez sąd;

– niepieniężne, którymi mogą być:

- praca socjalna
- bilet kredytowany,
- składki na ubezpieczenie zdrowotne,
- składki na ubezpieczenia społeczne,
- pomoc rzeczowa, w tym na ekonomiczne usamodzielnienie,
- sprawienie pogrzebu,
- poradnictwo specjalistyczne,
- interwencja kryzysowa,
- schronienie,
- posiłek,
- niezbędne ubranie,
- usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, w ośrodkach wsparcia oraz w rodzinnych domach pomocy,
- specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania oraz w ośrodkach wsparcia,
- mieszkanie chronione,
- pobyt i usługi w domu pomocy społecznej,
- pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu chronionym, pomoc w uzyskaniu zatrudnienia, pomoc na zagospodarowanie - w formie rzeczowej dla osób usamodzielnianych .

Przydzielenie pomocy społecznej przysługuje każdej osobie na podstawie prawnie określonych kryteriów, które posiadają problemy z powodu: uzależnień (alkoholizmu lub narkomani), ciężkiej lub długotrwałej choroby, niepełnosprawności, przemocy w rodzinie, sieroctwa, ubóstwa, bezrobocia, bezdomności, trudności przystosowania do życia po wyjściu z zakładu karnego, potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi, potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach wielodzietnych lub niepełnych, trudności w integracji cudzoziemców lub będącej ofiarami klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Każda forma pomocy społecznej musi zostać odpowiednio przeanalizowana, aby była trafnym rozwiązaniem problemu, z którym zmaga się osoba lub rodzina. Dlatego też poza wsparciem finansowym osoba / rodzina może otrzymać pomoc w formie pracy socjalnej, mającą na celu wzmocnienie lub odbudowywanie ich aktywności i samodzielności życiowej niezbędnej do

prawidłowego funkcjonowania w społeczeństwie. Dodatkowo każdy z petentów ma prawo do uzyskania profesjonalnej informacji i porady z zakresu prawa, psychologii i rodziny, aby uświadomić, wskazać kierunek działania i zmotywować do rozwiązywania trudnej sytuacji, w której się znalazł. W przypadkach szczególnych dla osób znajdujących się w stanie kryzysu nie może być odmówiona pomoc w postaci interwencji kryzysowej, bowiem jej celem jest odbudowa zarówno równowagi psychicznej , jak i umiejętności samodzielnego radzenia sobie. Dla osób nie posiadający schronienia, czy też odzieży lub żywności konieczne jest przyznanie pomocy poprzez przydział miejsca w schronisku, noclegowni lub ogrzewalni w zależności od decyzji osoby, która tego potrzebuje. Każdej osobie, która pomimo własnych starań nie może przygotować sobie posiłku powinna otrzymać w czasie ustalonym przez pracownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej jednego posiłku gorącego lub w postaci produktów żywnościowych. Również dzieci i młodzież w trakcie trwania roku szkolnego mogą otrzymać pomoc w formie zakupu posiłków. Każda z tych osób ma prawo do pozyskania bielizny, odzieży i obuwia odpowiedniego co do rozmiaru i pory roku.

Wszelkie usługi opiekuńcze lub specjalistyczne usługi opiekuńcze muszą być udostępnione każdemu samotnemu człowiekowi z powodu wieku, choroby, niepełnosprawności lub innych powodów, dla których funkcjonowanie bez pomocy innych osób będzie ograniczało, bądź też uniemożliwiało funkcjonowanie. Dany sposób wsparcia może być przyznany w formie opieki higienicznej, pielęgnacji zleconej przez lekarza, pomocy w zaspokojeniu codziennych potrzeb życiowych, usług opiekuńczych lub specjalistycznych opiekuńczych, a także umieszczenie w domu pomocy społecznej.

Osoby, które potrzebują wspomożenia w zakresie zaspokajania niezbędnych potrzeb życiowych mogą otrzymać w ścisłej współpracy z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej możliwość otrzymania pomocy z ośrodków wsparcia, którymi są: dzienny dom pomocy, dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, schronisko dla bezdomnych, środowiskowy dom samopomocy, ośrodek wsparcia osób z zaburzeniami psychicznymi.

W Gminie Cisek od roku 2018 GOPS objął pomocą 370 rodzin. Szczegółową sytuację od roku 2018 do 2020 ilustruje tabela.

Tabela 3. Liczba rodzin i osób którym udzielono pomocy i wsparcia przez GOPS w Cisku.

	2018	2019	2020	Łącznie
Liczba rodzin	140	125	105	370
Liczba osób w rodzinach	230	260	213	703

Dane z tabeli wskazują, iż wraz z kolejnym rokiem maleje liczba osób korzystających z pomocy i wsparcia ze strony Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Taki trend może wynikać między innymi z powodu:

- pozytywnych czynników: podjęcie pracy przez osoby będące na bezrobociu, udostępnienie miejsc w przedszkolach lub żłobkach, bądź podjęcie nauki w szkołach przez dzieci i udostępnienie świetlicy szkolnej poza zajęciami lekcyjnymi, wzrost minimalnego wynagrodzenia w kraju, wprowadzenie świadczenia wychowawczego określonego jako „500 plus".
- negatywnych czynników: spadek liczby urodzeń, większa liczba zgonów, wzrost osób niepełnosprawnych lub posiadających długotrwałe bądź ciężkie choroby, zmiana kryterium dochodowego na jednego członka rodziny przelicznego w celu otrzymania poszczególnych świadczeń lub klęski żywiołowe.

Na skutek tak szerokiego zakresu powodów przyznawania świadczeń w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Cisku należy przeanalizować problemy społeczne danej gminy za względu na skalę i rodzaj ich występowania.

Dane w kolejnej tabeli obrazują zakres powodów, dla których przyznano świadczenia pomocy społecznej oraz ilość rodzin, która ją otrzymała w latach 2018-2020.

Zapis w tabeli przedstawia powody udzielonych świadczeń.

Tabela 4. Liczba rodzin, którym udzielono pomocy przez GOPS w Cisku, z podziałem na problemy społeczne.

	Rok			
Problem	**2018**	**2019**	**2020**	Łącznie
Ubóstwo	73	68	55	196
Bezrobocie	55	51	40	146
Niepełnosprawność	36	38	28	102
Długotrwała lub ciężka choroba	27	32	27	86
Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych	27	28	20	75
Alkoholizm	5	5	6	16
Potrzeba ochrony macierzyństwa	1	0	0	1
Bezdomność	1	1	2	4
Przemoc w rodzinie	0	0	2	2
Zdarzenia losowe, sytuacja kryzysowa	1	2	1	4
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	3	0	0	3
Ogółem				635

Liczby zapisane w powyższej tabeli wskazują hierarchię najczęściej zgłaszanych problemów do GOPS Cisku, spośród których najwięcej stanowiły: ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i długotrwała lub ciężka choroba oraz alkoholizm, które stanowią **97,80%** wszystkich problemów społecznych danej gminy (czyli wsparcie z powodu tych problemów otrzymało 621 spośród 635 rodzin). Mniej liczne problemy pod względem ilości wypłaconych świadczeń (łącznie **2,20%** wszystkich świadczeń, 14 spośród 635), które napotykane są wśród lokalnej społeczności to: narkomania, bezdomność, przemoc w rodzinie, zdarzenia losowe lub sytuacja kryzysowa, trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego lub placówki opiekuńczo wychowawczej, a także potrzeba ochrony macierzyństwa.

Niemniej jednak podana liczebności wskazująca obszar występowania danego problemu społecznego jest oparta na podstawie danych zarejestrowanych (zgłoszonych) wniosków o przyznanie pomocy społecznej przez podopiecznych Ośrodka. Tym samym wskazane dane statystyczne nie odzwierciedlają stanu faktycznego rozpowszechnienia wskazanego problemu społecznego, który zwykle jest większy, niżeli przedstawiają to zarejestrowane wskaźniki liczbowe.

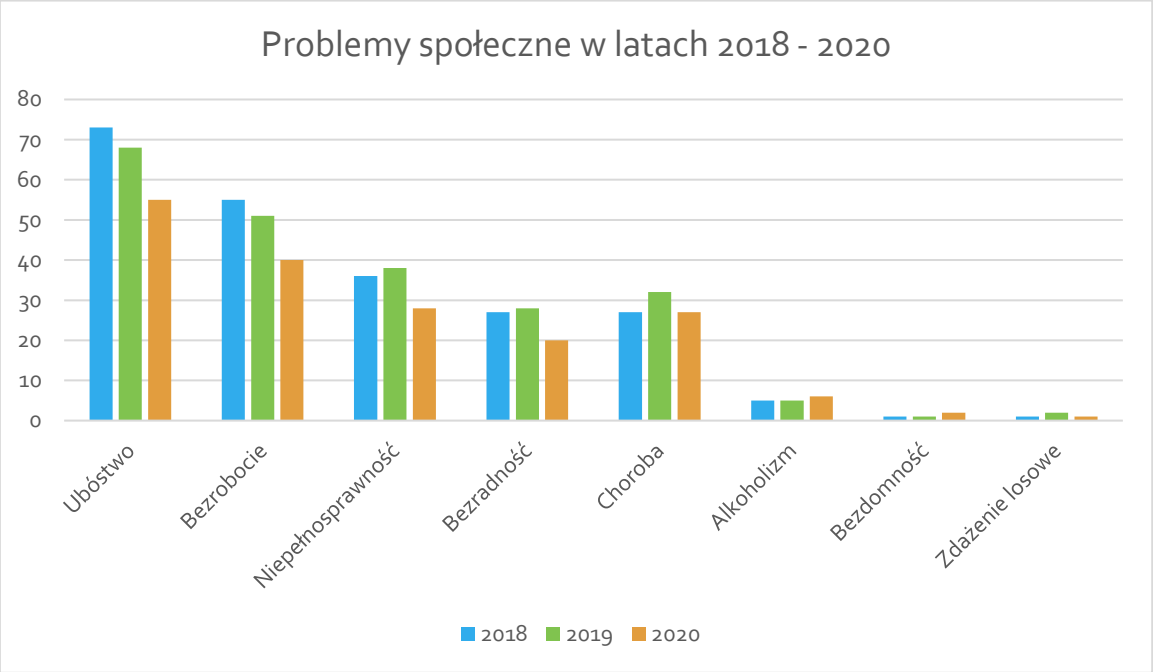

Wykres 2. Liczba rodzin, którym udzielono pomocy z podziałem na problemy społeczne.

3.2. Pomoc w związku z brakiem środków do życia.

Każda forma pomocy społecznej zarówno pieniężna, jak i niepieniężna musi zostać odpowiednio dobrana do zanalizowanego problemu osoby/rodziny, aby była trafnym rozwiązaniem trudności, z którymi zmaga się potencjalny wnioskodawca.

Ubóstwo jest najczęstszym problemem występującym wśród mieszkańców Gminy Cisek pod względem ilości udzielonej pomocy oraz wsparcia przez GOPS. Utrzymuje się on na poziomie średnio 70 rodzin rocznie, w tym ponad 120 osób.

Poniższa tabela zawiera ilości osób i rodzin korzystających ze wsparcia GOPS w Cisku w latach 2018 – 2020 z powodu problemem ubóstwa.

Tabela 5. Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy i wsparcia GOPS Cisek w związku z ubóstwem.

	Rok			
Problem - ubóstwo	2018	2019	2020	Ogółem
Liczba rodzin	73	68	55	196
Liczba osób w tych rodzinach	153	128	91	372

W roku 2018 wsparcie z powodu ubóstwa otrzymały 73 rodziny, które stanowiły *52,14%* wszystkich rodzin, natomiast ich członkowie (153 osób) stanowili **2,69%** lokalnego społeczeństwa. W kolejnym roku *54,40%* (68) rodzin podopiecznych GOPS, w tym **2,27%** mieszkańców (128 osób) otrzymało pomoc społeczną dla zagłodzenia skutków ubóstwa. W 2020 roku beneficjentami GOPS w związku z ubóstwem zostały 55 rodziny (*52,38%* ogółu rodzin GOPS) w składzie, których było 91 osób, czyli **1,63%** lokalnego społeczeństwa. Trend zmienności liczby rodzin zmagających się z ubóstwem ma charakter zniżkowy.

Problem występowania ubóstwa kształtuje się na poziomie **52,97%** spośród grupy wszystkich rodzin objętych pomocą GOPS na przełomie trzech analizowanych lat , zatem jego skala jest bardzo niepokojąca. Aby wpłynąć na zmniejszenie występowania ubóstwa wśród mieszkańców należy wskazać elementy, które go budują.

Na istnienie problemu ubóstwa ma wpływ wiele czynników, w tym pozostałe problemy społeczne: bezrobocie utrzymujące się na względnie stałym poziomie, które zaburza płynność finansową, bezradność, pojawienie się sytuacji wymagających dodatkowego finasowania oraz wsparcia (np. długotrwała choroba), występowanie uzależnień w rodzinie oraz bezradność.

Ubóstwo jest niebezpiecznym zjawiskiem dla prawidłowego funkcjonowania nie tylko osoby/rodziny zmagającej się z tym problemem, ale także negatywnie wpływającym na zjawiska społeczne i ekonomiczne całej gminy, a także pośrednio na gospodarkę kraju. Ubóstwo utrudnia lub uniemożliwia prowadzenie życia na godnym poziomie, korzystanie ze służby zdrowia, zdobycie odpowiedniego wykształcenia lub podnoszenie własnych kwalifikacji oraz spędzanie wolnego czasu. Zatem ubóstwo utrzymujące w dłuższym okresie może mieć negatywny lub nieodwracalny wpływ na zdrowie psychiczne, życie w zgodzie z prawem oraz utrzymaniem prawidłowych relacji pomiędzy członkami rodziny. W związku ze zmianą wysokości minimalnego wynagrodzenia w kraju oraz kryteriów dochodowych przydzielonych na jedną osobę w rodzinie udzielnie pomocy w postaci świadczenia pieniężnego zostaje czasami uniemożliwiona dla mieszkańców prowadzących jednoosobowe

gospodarstwo domowe lub rodzin dwu- lub trzy-osobowych. Niemniej jednak świadczenia pieniężne przyznane osobom/rodzinom nie zmieniają poziomu życia, a jedynie mają wpływ na jakości życia w sferze materialnej do czasu uzyskania samodzielności finansowej.
Skrajnym skutkiem ubóstwa jest występowanie zjawiska bezdomności, które od 2018 roku w Cisku dotknęła 4 rodzin, co obejmuje jedynie **1,08%** podopiecznych GOPS. Dla zapewnienia podstawowych warunków życia osoba/ rodzina bezdomna może otrzymać pomocy w postaci odzieży, posiłku lub żywności, a także schronienia m.in. w Kędzierzynie-Koźlu w „Markot - Domu dla Osób Bezdomnych i Najuboższych". W schronisku dla bezdomnych mają możliwość uzyskania wszelkich informacji w zakresie przysługującego im wsparcia. Ponadto poprzez współpracę z GOPS istnieje możliwość przyznania świadczeń na podstawie przepisów o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia, którym może być zasiłek celowy przeznaczony na pokrycie wydatków związanych z korzystaniem ze świadczeń zdrowotnych, jeśli osoba bezdomna została objęta indywidualnym programem wychodzenia z bezdomności, a tym samym nie posiada ubezpieczenia zdrowotnego z innego tytułu.

3.3. Pomoc w związku z bezrobociem

Bezrobocie to problem głównie ekonomiczny i polityczny polegający na nieposiadaniu pracy zarobkowej przez osoby zdolne i deklarującej chęć do jej podjęcia w pełnym wymiarze czasu, w celu otrzymania wynagrodzenia oferowanego przez gospodarkę (w przypadku osoby niepełnosprawnej, która jest zdolna i gotowa do podjęcia pracy chociaż w połowie wymiaru tego czasu) nie znajduje faktycznego zatrudnienia z różnych powodów. Bezrobocie jest także problemem społecznym, gdyż jego skutki oddziałują nie tylko na osoby bezrobotne, ale także pośrednio na całe lokalne społeczeństwo i gospodarkę państwa, zwłaszcza na najmniejsze jednostki terytorialne, jakimi są gminy.
Analizując trudności społeczne pod względem ilości wypłacanych świadczeń z pomocy społecznej drugim problemem jest bezrobocie i stanowi ono **39,45%** beneficjentów GOPS w ciągu trzech analizowanych lat. Na przełomie lat 2018 – 2020 przeprowadzona interpretacja danych związanych ze stopą bezrobocia w Polsce, województwie opolskim oraz powiecie Kędzierzyn – Koźle powala zauważyć, iż kształtuje się dla nich trend malejący. Podobnie zachowuje się nurt bezrobocia w badaniu sytuacji ilości bezrobotnych mieszkańców Gminy Cisek. Na każdym szczeblu terytorialnym liczba osób bezrobotnych spadała w kolejno następującym po sobie roku, co obrazuje poniższy wykres (wartości liczbowe wyrażone są w

procentach (%)[1]). Począwszy od 2018 roku na dzień 31 grudnia liczba mieszkańców Gminy Cisek zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy sukcesywnie malała. Natomiast w 2020 roku liczba bezrobotnych nieznacznie wzrosła, co może wiązać się z wystąpieniem pandemii COVID-19.

Tabela 6. Bezrobocie na lokalnym rynku.

Rok	2018			2019			2020		
Podział	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
Liczba osób bezrobotnych	137	86	51	106	69	37	115	77	38
Ilość osób bezrobotnych względem ogółu	x	62,77%	37,23%	x	65,09%	34,91%	x	66,96%	33,04%
Ilość osób bezrobotnych względem liczby mieszkańców Ciska	%	1,51%	0,90%	%	1,23%	0,66%	%	1,38%	0,70%

Na podstawie danych zapisanych w powyższej tabeli w 2018r. liczba osób niepracujących wynosiła 137, co stanowiło **2,41%** całej populacji danej gminy. Natomiast w roku 2019 do urzędu pracy zgłosiło się 106 mieszkańców gminy (31 osób mniej w porównaniu do wcześniejszego roku), czyli **1,89%** społeczności gminy. W kolejnym roku bezrobocie sięgało **2,08%** obywateli gminy i objęło 115 osób. Analiza powyższych danych wskazuje malejący poziom bezrobocia zachodzący w różnym nasileniu, ponieważ w grudniu 2019r. różnica osób bezrobotnych wynosiła o 31 osób mniej niż w grudniu 2018r. i o 22 osoby mniej niż w analogicznym okresie 2020 roku. Kolejny wykres obrazuje kierunek trendu ilości osób bezrobotnych w Gminie Cisek.

[1] Dane pozyskane ze statystyk Powiatowego Urzędu Pracy w Kędzierzynie-Koźlu.

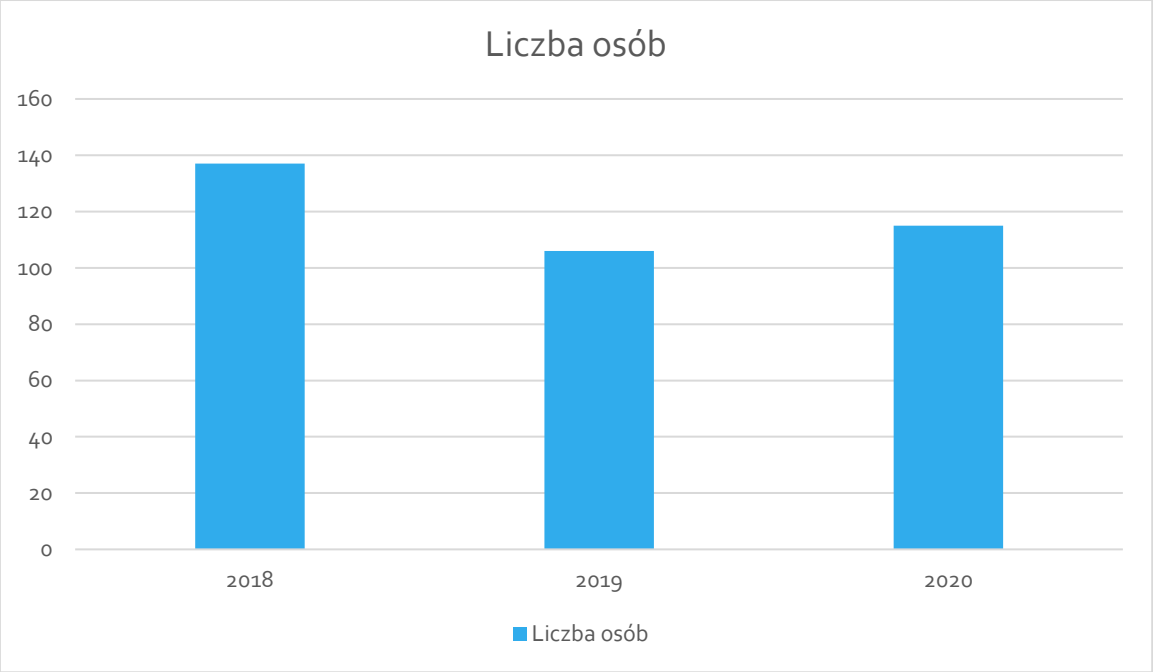

Wykres 3. Zestawienie liczby osób bezrobotnych w Gminie Cisek.

Problem bezrobocia nie jest problemem miarodajnym opierając go jedynie na ilości osób zarejestrowanych w urzędzie pracy, ponieważ są to osoby szukające i chcące podjąć zatrudnienie. Dlatego też mówiąc o danym problemie należy rozszerzyć go do ilości osób nie szukających pracy oraz niewykazujących dochodów z powodu pracy w szarej strefie zatrudnienia, a zgłaszających się do GOPS jako osoby pozbawione płynności finansowej. Wówczas zmienia się rama liczby mieszkańców nieutrzymujących się z dochodów ze stosunku wykonywanej pracy, a jednocześnie korzystających ze wsparcia GOPS w Cisku. Na przełomie 3 lat liczba tych osób osiągnęła wysokość ponad 300 obywateli gminy, tworzących 146 rodzin (średnio 48 rodziny rocznie).

Poniższa tabela zawiera dane ilości osób i rodzin korzystających z pomocy i wsparcia GOPS w Cisku w latach 2018 – 2020 z powodu życia z problemem bezrobocia.

Tabela 7. Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy i wsparcia GOPS Cisek w związku z bezrobociem.

	Rok			
Problem - bezrobocie	2018	2019	2020	Łącznie
Liczba rodzin	55	51	40	146
Liczba osób w tych rodzinnych	116	113	82	311

W 2018 roku 55 rodzin (39,29% ogółu) spośród 140 rodzin zarejestrowanych w GOPS, w tym **2,04 %** mieszkańców (116 osób) danej gminy otrzymało świadczenia z tytułu bezrobocia. W kolejnym roku liczba danych rodzin zmniejszyła się o 4 rodzin i wynosiła 51, stanowiących ***0,91%*** wszystkich rodzin GOPS złożonych ze 113 osób, czyli **2,01%** lokalnego społeczeństwa. Bezrobocie ma znaczący wpływ na kształtowanie zakresu i częstotliwości występowania pozostałych problemów społecznych, ponieważ kształtuje ono płynność finansową, zatem bezpośrednio na wpływ na poziom życia każdego mieszkańca. Z tego też powodu należy rozpocząć lub kontynuować wszelkie działania mające na celu motywowanie osób do podjęcia zatrudnienia lub samozatrudnienia.

W szczególności należy położyć tu nacisk na aktywowanie kobiet, gdyż ich poziom bezrobocia, w porównaniu do mężczyzn przewyższa ponad połowę ilości osób niepracujących, co ilustruje poniższy wykres.

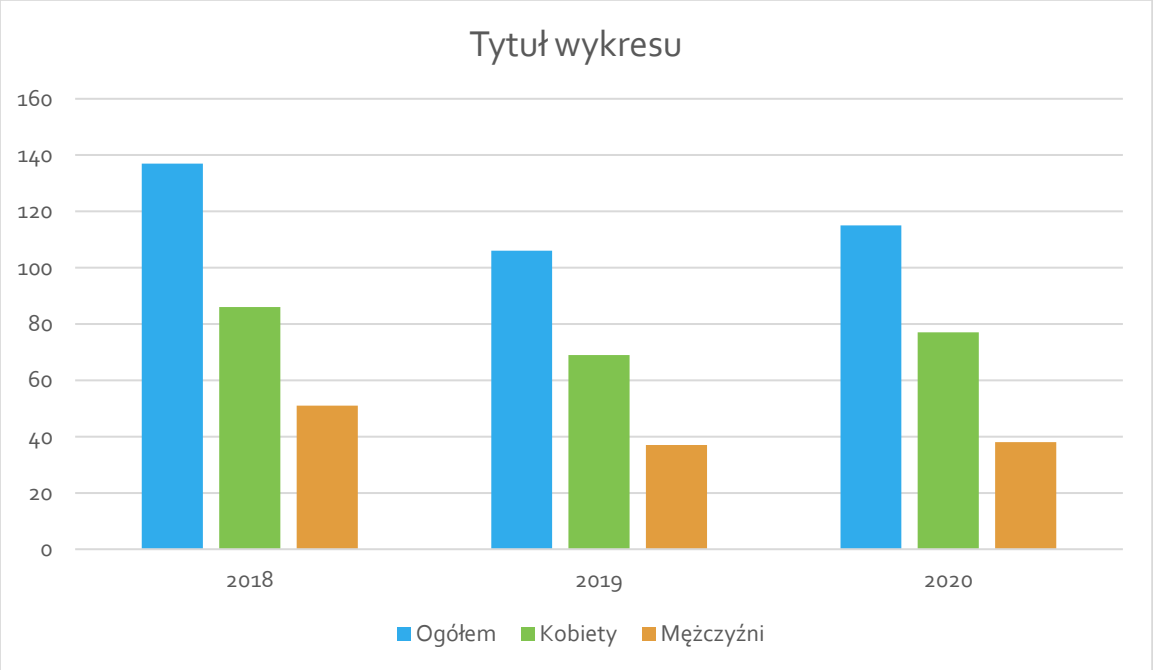

Wykres 4. Liczba osób bezrobotnych z podziałem na płeć.

W roku 2018 kobiet szukających pracy było aż o 25,54% (o 35 kobiet) więcej, niż mężczyzn. Na tym samym poziomie utrzymywała się różnica bezrobotnych kobiet i mężczyzn w kolejnych latach; w 2019 kobiet zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy było o 32 więcej niż mężczyzn, natomiast w 2020 roku o 39 więcej.

Mając na uwadze wyrównanie szans kobiet na rynku pracy poprzez umożliwienie im własnego rozwoju zawodowego, umiejętności efektywnego poszukiwania pracy i kształtowania postaw

przedsiębiorczych oraz ułatwienie godzenia kariery zawodowej z karierą osobistą konieczne jest utworzenie i prawidłowe funkcjonowanie odpowiedniej struktury pomocy ze strony gminy.

3.4. Pomoc Ośrodka w związku z niepełnosprawnością

„Niepełnosprawnymi są osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełniania ról społecznych, a w szczególności ogranicza zdolność do wykonywania pracy zawodowej."[2]
Analizując wzrost liczby osób niepełnosprawnych należy zauważyć, iż wynika on nie tylko z przyczyn ograniczenia zdrowia psychicznego, sensorycznego, fizycznego, psychofizycznego lecz jest ona rozpatrywana także w kontekście społecznym. Poniższa tabela zawiera dane ilości osób i rodzin korzystających z pomocy i wsparcia GOPS w Cisku w latach 2018 – 2020 z powodu życia z problemem niepełnosprawności.

Tabela 8. Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy i wsparcia GOPS Cisek w związku z niepełnosprawnością.

	Rok			
Problem - niepełnosprawność	**2018**	**2019**	**2020**	Łącznie
Liczba rodzin	36	38	28	102
Liczba osób w tych rodzinach	71	69	42	182

Niepełnosprawność w Gminie Cisek jednym z kilku powodów, dla których przyznano najwięcej świadczeń z opieki pomocy społecznej w latach 2018-2020. W ciągu trzech lat zostało nią objętych łącznie 102 rodziny, w tym 182 osób w rodzinach, co stanowi **27,57 %** wszystkich rodzin korzystających z wsparcia GOPS w analizowanym czasie.
W porównaniu do pozostałych problemów społecznych występujących Gminie Cisek, których liczba występowania utrzymuje się na względnie stałym poziomie, problem niepełnosprawności rodzin i osób wzrósł jest nierównomierny. W roku 2018 niepełnosprawność dotknęła **1,25 %** lokalnej społeczności, czyli 71 osób żyjących w 36 rodzinach. Rok później ilość osób niepełnosprawnych wzrosła i dotknęła 69 osób w rodzinach, co stanowiło poziom **1,23 %** wszystkich mieszkańców. Natomiast w 2020 roku analizowana

[2] Definicja podana zgodnie z ustawą o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych

wielkość wynosiła **0,75%** i zmniejszyła się o 10 rodzin, czyli 27 osób w porównaniu do 2019 roku.

Za realizację systemowych form wsparcia dla osób niepełnosprawnych w największej mierze odpowiedzialny jest samorząd powiatowy. Natomiast gmina mając możliwość bezpośredniej współpracy z osobami niepełnosprawnymi jest zobowiązana na podstawie ustawy o pomocy społecznej do udzielania pomocy w zakresie wypłacania zasiłków, przydzielania pracy socjalnej oraz prowadzenie ośrodków wsparcia i środowiskowych domów samopomocy o zasięgu gminnym.

Ponadto Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej powinien udzielić osobom niepełnosprawnym lub ich opiekunom wyczerpującej informacji o istniejącej pomocy w mieście powiatowym oraz najbliższej rejonizacji, współuczestniczyć w dążeniu do rozwoju infrastruktury publicznej w swojej gminie adekwatnej do potrzeb osób niepełnosprawnych, współorganizować formy aktywnego spędzania czasu, w sposób mający na celu integrację lokalnej społeczności i rodzin zmagających się z niepełnosprawnością, a tym samym zapobiegając ich wykluczeniu społecznemu.

3.5. Pomoc Ośrodka w obszarze bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego

Środowisko rodzinne jest pierwszym i niejednokrotnie najważniejszym środowiskiem wychowawczym w życiu dziecka, ponieważ uczą się one w nim nawiązywać kontakty z innymi ludźmi i zdobywać pierwsze doświadczenia w zakresie funkcjonowania w grupie społecznej. Na środowisko rodzinne składają się: struktura rodziny, atmosfera wychowawcza w domu, warunki materialne i zdrowotne, stopień wykształcenia rodziców i ogólna struktura środowiska. W rodzinach, w których został zachwiany system prawidłowego funkcjonowania, zaczynają pojawiać się problemy z: umiejętnością tworzenia właściwej rodzinnej atmosfery, radzenia sobie z trudnymi sytuacjami przyniesionymi do domu z zewnątrz , prezentowaniem w swojej postawie odpowiednich wzorców godnych do naśladowania i uczących prawidłowej komunikacji interpersonalnej, jak również z poświęcaniem dzieciom odpowiedniej ilości czasu oraz budowaniu poczucia bezpieczeństwa.

Mając na celu pomoc rodzinom bezradnym w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i mających problemem z prowadzeniem gospodarstwa domowego należy zwrócić uwagę na fakt, iż często rodziny te żyją w społeczeństwie, gdzie istnieje zmowa milczenia i niewrażliwość na problemy innych. Wiele osób z danych rodzin nie dostrzega problemu lub ukrywa, iż

funkcjonuje w zniekształconym, niejednokrotnie przekazywanym z pokolenia na pokolenie spostrzeganiu i wypełnianiu obowiązków domowych i wychowawczych.

Poniższa tabela zawiera dane ilości osób i rodzin korzystających z pomocy i wsparcia GOPS w Cisku w latach 2018 – 2020 z powodu życia z problemem bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.

Tabela 9. Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy GOPS z powodu problemu bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych.

	Rok			
Problem - bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	**2018**	**2019**	**2020**	Łącznie
Liczba rodzin	27	28	20	75
Liczba osób w tych rodzinach	103	104	70	277

Od roku 2018 średnio 25 rodzin rocznie korzysta z pomocy i wsparcia GOPS w Cisku. W 2018 roku w związku z bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego liczba rodzin korzystających z pomocy GOPS z danego tytułu stanowiła 19,29% (27 rodzin, w tym 103 osoby) wszystkich podopiecznych Ośrodka oraz **1,81%** mieszkańców. W kolejnym roku **1,85%** lokalnej społeczności, co stanowiło 22,40% ogółu rodzin korzystających ze świadczeń GOPS. Dany wskaźnik w 2020 roku osiągnął wielkość *19,04%* beneficjentów GOPS oraz **1,25%** społeczeństwa gminy.
Trend liczby rodzin zmagających się z problemem bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych jest zmienny. Zdefiniowanie występowania przyczyny danego problemu umożliwi ocenę dotychczasowej pomocy społecznej pod względem skuteczności i prawidłowości realizacji dotychczasowo podjętych działań kwalifikowanych do zadań z zakresu zleconych i własnych gminy.

3.6. Współpraca asystenta rodziny z rodzinami przeżywającymi problemy w obszarze bezradności opiekuńczo – wychowawczej

Zgodnie z Gminnym Programem Wspierania Rodziny w Gminie Cisek już na etapie podnoszenia standardów pracy służb instytucji pomocowych jednym z celów szczegółowych skierowanych na zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych w rodzinie oraz umożliwienie im wyjścia z zaistniałego kryzysu jednym z założonych zadań jest zapewnienie

rodzinom z problemami bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych pomocy asystenta rodziny. Dla efektywniejszej realizacji danego programu i udzielenia skutecznej pomocy rodzinom i osobom, które jej oczekują realizacja danego *Programu* uwzględnia tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji asystenta rodziny oraz zapewnienie danym rodzinom wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa. Asystent rodziny w ramach oferowanego wsparcia współpracuje z całą rodziną przeżywającą trudności w pełnieniu ról opiekuńczych i wychowawczych związanych z małoletnimi dziećmi. Praca asystenta rodziny skierowana jest na uświadomieniu oraz wzmocnieniu świadomości i wiary każdego z członków rodziny w zakresie własnych możliwości i wypełnianiu rodzinnej roli. Asystent rodziny stara się zmotywować rodzinę oraz każdą z osobna osobę z danej rodziny do podejmowania działań uznawanych do tej pory przez nich za niemożliwe do realizacji, co powodowało dysfunkcje danej rodziny. Do obowiązków asystenta rodziny należy także monitorowanie funkcjonowania wspieranej rodziny oraz podejmowania współpracy na zasadach partnerskich z jednostkami administracji samorządowej, organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami i osobami specjalizującymi się w pomocy rodzinie i dziecku. W Gminie Cisek wsparciem asystenta rodziny w ciągu trzech lat zostało objętych 26 rodzin.

Tabela 10. Ilość osób objętych wsparciem asystenta rodziny.

	Rok			
Wsparcie asystenta rodziny	2018	2019	2020	Łącznie
Liczba rodzin	9	9	8	26

W roku 2018 liczba rodzin, która uzyskała pomoc asystenta rodziny dotyczyła *6,24%* wszystkich rodzin GOPS oraz **19,29%** rodzin otrzymujących pomoc społeczną z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych. W roku kolejnym asystent rodziny wspierał tyle samo rodzin stanowiących *7,20%* podopiecznych rodzin GOPS oraz **22,40%** rodzin zmagających się z danym problemem społecznym. W 2020 roku spośród 20 rodzin chcących otrzymać wsparcie z GOPS w związku z problemem w obszarze opieki i wychowywania małoletnich dzieci **19,05%** danych rodzin (8 rodzin), czyli *7,62%* zarejestrowanych rodzin w GOPS współpracowało z asystentem rodziny.

3.7. Pomoc Ośrodka w obszarze długotrwałej lub ciężkiej choroby

Jednym z powodów dla których Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Cisku najczęściej udziela wsparcia jest problem długotrwałej lub ciężkiej choroby.

Poprzez długotrwałą lub ciężką chorobę należy rozumieć niemożliwość ze względu na stan zdrowia lub starość wykonywania w pewnym odstępie czasu lub na stałe w sposób samodzielny codziennych czynności życiowych oraz prawidłowo funkcjonować w społeczeństwie bez pomocy innych osób.

Poniższa tabela zawiera dane ilości osób i rodzin korzystających z pomocy i wsparcia GOPS w Cisku w latach 2018 – 2020 z powodu życia z problemem długotrwałej lub ciężkiej choroby.

Tabela 11. Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy GOPS z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby.

	Rok			
Problem – długotrwała lub ciężka choroba	**2018**	**2019**	**2020**	Łącznie
Liczba rodzin	27	32	27	86
Liczba osób w tych rodzinach	35	45	38	118

W Gminie Cisek od roku 2018 do 2020 została udzielona pomoc łącznie 86 rodzinom (w tym 118 osobom), co stanowiło 23,24% wszystkich rodzin korzystających z pomocy GPOS w danych latach.

Analizując powyższe dane począwszy od 2018 roku z danym problem było zarejestrowanych *19,29%* wszystkich rodzin objętych pomocą społeczną, czyli 27 rodzin, wśród których jest 35 osób, czyli **0,61%** mieszkańców Gminy Cisek. W 2019 roku nastąpił wzrost 5 rodzin i wynosił *25,60%* beneficjentów GOPS (**0,80%** lokalnego społeczeństwa). Rok później z danym problemem zgłosiło się 27 rodzin liczące łącznie 38 osób, czyli *25,71%* wszystkich wnioskodawców GOPS, którzy stanowili **0,70%** mieszkańców.

Podejmując działania skierowane na pomoc osobom i rodzinom zmagającym się z długotrwałą lub ciężką chorobą, nabytą lub wrodzoną należy uwzględnić możliwe przyczyny ich występowania. Ważnym aspektem takiej analizy jest ich rozpatrzenie pod względem: dziedziczności, szybkości tempa aktywności zawodowej , sposobność i jakości zaspokojenia podstawowych potrzeb życia, możliwość dzielenia obowiązków w zakresie opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, udogodnień udostępnionych przez

jednostki w systemie opieki zdrowotnej, edukacyjnej, prawnej, społecznej na terenie gminy i w najbliżej jej lokalizacji.

3.8. Pomoc Ośrodka w obszarze występowania alkoholizmu

Zmiany zachodzące w gospodarce, polityce, ekonomii kraju ma znaczący wpływ na kształtowanie się sposobu spostrzegania problemu alkoholowego. Polska jest krajem starzejącym się, dlatego opiniowanie na temat ilości i częstotliwości spożywani alkoholu często jest jeszcze kreowana przez osoby starsze zwłaszcza schematy postrzegania problemów społecznych w swoich rodzinach.

Ostatnie badania GUS dostępne na stronie Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wskazują wzrost problemów związanych z alkoholizmem, gdyż w Polsce średnio na 1 mieszkańca w litrach 100% alkoholu na przełomie lat wzrasta.

Występowanie zjawiska alkoholizmu jest szkodliwe i kosztowne dla całego społeczeństwa ze względu na szkody, które powstają w wyniku działania osób pod wpływem między innymi alkoholu, czyli wypadki samochodowe, niszczenie mienia, wzrost przestępczości, niszczenie własnego zdrowia, stosowanie przemocy w rodzinie, zwiększenie ubóstwa i bezrobocia.

Zjawisko wstępowania danego problemu jest obecne w każdej jednostce administracyjnej, również w Gminie Cisek Realizatorem gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych jest Pełnomocnik Wójta ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych[3] przy współudziale Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Cisku. Poniższa tabela zawiera dane ilości osób i rodzin korzystających z pomocy i wsparcia GOPS w Cisku w latach 2018 – 2020 z powodu życia z problemem alkoholizmu.

Tabela 12. Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy GOPS z powodu alkoholizmu.

	Rok			
Problem	**2018**	**2019**	**2020**	Łącznie
Liczba rodzin	5	5	6	16
Liczba osób w tych rodzinach	5	5	6	16

Liczba rodzin, które wnioskowały do GOPS o udzielnie pomocy w zwalczaniu problemów alkoholowych było 16 i tyle samo pozostawało osób w rodzinach. Stanowiły one zaledwie w

[3] Zgodnie ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (art. 4 ust 2)

2018 roku *3,57%* (5 rodzin) wszystkich rodzin objętych pomocą GOPS (**0,09%** mieszkańców), w 2019r. *4,00%* (czyli 5 rodzin, zatem 0,09% lokalnej społeczności), natomiast w 2020r. *5,71%,* (**0,11%** lokalnej społeczności), czyli 1 rodzinę więcej niż rok wcześniej. Poziom występowania alkoholizmu ma taki sam trend, jak występuje w kraju, czyli trend wzrastający. Niemniej jednak należy mieć na uwadze, iż wiele osób nie postrzega ilości i częstotliwości spożywanego alkoholu w rodzinie jako alkoholizm lub pomimo zauważenia istnienia danej trudności wśród najbliższych żyją biernie w takim środowisku. Z tego też względu występowanie danego problemu należy spostrzegać jako bardziej powszechny, niż przestawiają to liczby podopiecznych ośrodka, ponieważ nie każda rodzina z problemem alkoholizmu korzysta z pomocy GOPS.

Wspominanie różnice są zauważalne już na etapie porównania wcześniej zanalizowanych danych do danych udostępnionych przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (GKRPA) w Cisku. Liczba członków rodziny z problemami alkoholowymi, z którymi przeprowadzono poszczególne działania zostały przedstawione w kolejnej tabeli.

Tabela 13. Liczba członków rodziny z problemami alkoholowymi, z którymi przeprowadzono poszczególne działania przez GKRPA.

	Rok			
	2018	2019	2020	Łącznie
Przeprowadzone rozmowy	15	13	8	36
Orzeczenie o obowiązku leczenia wystosowane wobec osoby uzależnionej od alkoholu	0	5	4	9
Przeprowadzone rozmowy interwencyjno - motywujące	8	3	6	17
Łącznie	23	21	18	62

.

W ramach działalności Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Cisku zostały przeprowadzone działania obejmujące łącznie 62 osobami z rodzin zmagających się z problemem alkoholowym. W związku z przeprowadzonymi rozmowami z członkami rodzin osób z problemem alkoholowym, które objęły **58,06%** ogółu podjętych działań, a ich roczna ilość miała trend zmienny. Natomiast liczba rozmów interwencyjno-motywujących wynosiła

27,42% wszystkich postępowań, a ich trend również miał charakter zmienny. Tymczasem **14,52%** całości akcji przeprowadzonych przez GKRPA objęły czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnień od alkoholu, a ich trend był rosnący od 2019 aż o 5 osób, natomiast w 2020 zmalał o 1 osobę. W roku 2018 wobec **0,41%** mieszkańców Gminy Cisek przeprowadzono działania GKRPA. Rok później ilość przeprowadzonych czynności przez GKRPA dotyczyła **0,37%** lokalnej społeczności, natomiast w 2020 roku **0,32%** ogółu populacji danej gminy została objęta opieką GKRPA.

3.9. Pomoc Ośrodka w obszarze przemocy w rodzinie.

Zgodnie z Ustawą z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie w art. 2 pkt. 2 jako przemoc w rodzinie możemy zdefiniować: „Ilekroć w ustawie jest mowa o przemocy w rodzinie – należy przez to rozumieć jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób (…), w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą". Przeprowadzona diagnoza lokalnego środowiska dowodzi, iż problem przemocy w rodzinie występuje na terenie Gminy Cisek. W latach 2018-2019 nie zostało wypłacone żadne świadczenia rodzinom zmagającym się z problemem przemocy.

Tabela 14. Liczba członków rodziny z problemem przemocy domowej.

	Rok			
Przemoc w rodzinie	2018	2019	2020	Łącznie
Liczba rodzin	0	0	2	2
Liczba osób w tych rodzinach	0	0	4	4

W roku 2020 z pomocy społecznej z powodu przemocy domowej skorzystało **0,07%** mieszkańców gminy, czyli 4 osoby znajdujące się w 2 rodzinach (*1,90%* wszystkich rodzin GOPS). Zarówno wśród ilości rodzin, jak i liczby osób znajdujących się w tych rodzinach ma miejsce malejący trend, wyznaczony poprzez dane określające ilość przyznanych świadczeń

społecznych lecz jest on przeciwny do trendu ukształtowanego stanem liczebnym rodzin i osób w tych rodzinach objętych pomocą zespołu interdyscyplinarnego.

Tabela 15. Liczba osób objętych pomocą zespołu interdyscyplinarnego.

	2018	2019	2020	Łącznie
Liczba rodzin	7	12	14	33
Liczba osób w tych rodzinach	23	41	40	104

W roku 2018 pomocą zespołu interdyscyplinarnego zostało objętych 7 rodzin, złożonych z 23 osób łącznie (**0,41%** mieszkańców gminy). W 2019 roku zespół interdyscyplinarny w Cisku objął pomocą **0,73%** populacji danej gminy, czyli 41 osób będące w 12 rodzinach. W roku następnym odsetek lokalnej społeczności, którą dotknął problem przemocy w rodzinie zwiększył się do **0,72%** ogółu mieszkańców, czyli o 2 rodziny więcej niż w roku poprzednim. Również statystyka związana z ilością przyznawanych Niebieskich Kart określa częstotliwość występowania zjawiska przemocy w rodzinie.

Tabela 16. Liczba osób, które sporządziły formularze NK.

	2018	2019	2020	Łącznie
Liczba sporządzonych formularzy NK „A”	4	10	9	23
Liczba sporządzonych formularzy NK „C”	3	9	6	18
Liczba sporządzonych formularzy NK „D”	1	7	0	8
Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskiej Karty”	7	12	12	31
Liczba rodzin wobec których wszczęto procedurę „Niebieskiej Karty”	4	10	9	23

Wypełnienie każdego z rodzajów formularza Niebieskiej Karty jest swoistym impulsem dla jednostek gminnych o podejrzeniu wystąpienia przemocy domowej. Liczba wypełnionych kary

dla osób podejrzanych o bycie ofiarami przemocy domowej (karta C) oraz dla osób, wobec której istnieje podejrzenie o stosowanie przemocy w rodzinie (karta D) każdego kolejnego roku jest większa, co obrazuje powyższa tabela.

3.10. Pomoc Ośrodka w obszarze pozostałych problemów społecznych

Najmniej zgłaszanymi problemami w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Cisku były problemy związane z: przemocą w rodzinie, potrzebą ochrony macierzyństwa, bezdomności, zdarzeniami losowymi lub kryzysem oraz trudnością w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego. W ciągu trzech lat łącznie było 14 beneficjentów, stanowiących 2,20% wszystkich rodzin korzystających z pomocy GOPS.
Nie mniej jednak w odniesieniu do rzadziej występujących problemów nie można ich traktować jako nieobecne, gdyż są one potencjalnie zagrożone zwiększonym ryzykiem ich występowania. Wręcz przeciwnie należy stworzyć lub kontynuować programy profilaktyczne, które promują ich zapobieganiu oraz informują o możliwościach szybkiej interwencji w przypadku ich zaistnienia. Takie działanie jest niezbędne, aby dany poziom powszechności występowania omawianych tu problemów nie wzrósł, a co więcej dążył do maksymalnego zminimalizowania. Rodziny i osoby zmagające się z problemami rzadziej występującymi w Gminie Cisek należy objąć wsparciem z tym samym zaangażowaniem, jak w przypadku beneficjentów walczących z problemami z grupy większości.

4. Analiza ankiet.

Przeprowadzenie ankiety jest metodą pomiaru pośredniego opinii publicznej w zakresie analizowanego problemu. Na potrzebę kreowania danej *Strategii* została stworzona ankieta w celu poznania poglądu mieszkańców Gminy Cisek w obszarze problemów społecznych ich gminy. Niniejszy kwestionariusz ankiet został udostępniony lokalnemu społeczeństwu, zarówno w formie elektronicznej, jak i papierowej oraz rozkolportowany w różnych jednostkach użytku publicznego, aby móc udostępnić udział w ankietowaniu jak najszerszej lokalnej grupie ludzi. Analiza otrzymanych wyników umożliwiła dopełnienie wyników analizy SWOT oraz wiarygodniejsze określenie celów i wyznaczenie działań skierowanych na efektowne zminimalizowanie występujących problemów społecznych, z którymi zmagają się osoby / rodziny Gminy Cisek.
W ankiecie wzięło udział 70 osób z podziałem na **76%** kobiet i **24%** mężczyzn. Ankietowani w **64%** są w przedziale wiekowym 31 – 60 lat, **17%** ogółu osiągnęła wiek powyżej 60 lat

natomiast **19%** wszystkich opiniowanych określiła swój wiek pomiędzy 19 a 30 lat. Sposób postrzegania i radzenia sobie z problemami społecznymi jest uwarunkowane świadomością ich istnienia, dlatego też zostało zdiagnozowane pytanie w zakresie wykształcenia. Wykształcenie średnie posiada **23%** spośród osób, które wypełniły ankietę, **34%** ukończyło szkołę zasadniczą zawodową , **17%** posiada wykształcenie wyższe, natomiast **26%** podstawowe. Już na poziomie aktywności zawodowej zaczyna kształtować się hierarchia problemów społecznych osób / rodzin, które się z nimi zmagają. Wśród grupy respondentów **52%** jest pracownikami, **26%** nie posiada zatrudnia, natomiast studentami / uczniami, rolnikami i przedsiębiorcami jest łącznie **5%** uczestników ankiety, jako emeryt / rencista zadeklarowano się **17%** ogółu. Także typ rodziny, jaką tworzy grupa osób kształtuje ilość i rodzaj trudności społecznych. Inny zakres trosk ma pełna rodzina, którą posiada **60%** ankietowanych, natomiast odmienne problemy mogą posiadać rodziny (związki partnerskie) nieposiadające dzieci, których w danej ankiecie jest **4%**. Jako osoby samotnie prowadzące gospodarstwo domowe zadeklarowało się **22%** badanych, natomiast **14%** jest samotnym ojcem/ samotną matką z dzieckiem / dziećmi. Na poziom życia, ilość osób w jednym gospodarstwie domowym, wysokość dochodów na jednego członka rodziny może mieć wpływ stan cywilny danej osoby. **59%** respondentów żyje w związku małżeńskim, **26%** jest stanu wolnego, **8%** potwierdziło, iż jest rozwiedziony(a), natomiast **7%** ankietowanych wskazało, że są wdowcem / wdową.

Po zanalizowaniu lokalnego społeczeństwa pod względem ogólnie przyjętych podziałów analizie zostały poddane poszczególne obszary życia społecznego .

Obszar oceny życia w Gminie Cisek

Na pytanie „Jak ocenia Pan / Pani jakość życia w swojej gminne?"

71% ankietowanych oceniło za bardzo dobre w pierwszej kolejności działalność *opieki społecznej*, **25%** osób opiniuje, iż jest ona przeciętna, natomiast **4%** uznało ją za źle funkcjonującą.

67% ankietowanych oceniło za bardzo dobre *szkolnictwo podstawowe*, natomiast **31%** uznało je jako przeciętne, a **2%** jako złe.

Na podstawie ilości wskazań (**28%**) mieszkańcy danej gminy czują się bardzo bezpiecznie, w przeciwieństwie do **4%** opiniowanych, którzy uważają **poziom bezpieczeństwa** lokalnej społeczności za zły. Przeciętne poczucie bezpieczeństwa zadeklarowało **68%** badanych mieszkańców. Zakres świadczonych *usług medycznych* w ramach opieki zdrowotnej na poziomie **59%** wszystkich opinii jest oceniona jako przeciętna. Co więcej **34%** uznało je jako bardzo dobre i **7%** jako złe. Możliwość spędzania wolnego czasu poprzez umożliwioną dostępność do uczestnictwa w *sporcie i kulturze* lokalnej respondenci uznają w wysokości **65%**

jako przeciętą, **29%** → bardzo dobrą, **6%** → złą. Najgorzej został oceniony *lokalny rynek pracy,* który przez **40%** opiniowanych jest określany mianem „zły", **48%** uważa go za przeciętny, natomiast **12%** jako bardzo dobry. W sposób pośredni, a nawet bezpośredni pod względem dostępu do określonych usług społecznych na ocenę ma wpływ zakres funkcjonowania lokalnej komunikacji, która jest uznana przez większość (**41%**) jako zła, na przeciętnym poziomie uznanym przez **37%** badanych. Z kolei **22%** uczestników ankiety ocenia ją jako bardzo dobrą.

Obszar problemów społecznych

W pytaniu „Jakie problemy społeczne zauważa Pan / Pani w swojej gminie?" respondenci wskazali, iż w pierwszej kolejności należy skierować dziania zmniejszające: uzależnienia w wielkości **59%** opinii, bezrobocie na poziomie **55%** wskazań bezradność osób starszych objęło **36%** zaznaczeń oraz ubóstwo w skali **25%** wszystkich poglądów. W drugiej kolejności uczestnicy ankiety kierują swoje oczekiwania wobec GOPS pod względem wystosowania działań skierowanych na zmniejszenie występowania problemów w zakresie: długotrwałej lub ciężkiej choroby, niepełnosprawności, bezradności w sprawowaniu obowiązków opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, przemocy w rodzinie oraz ograniczonym dostępie do pomocy medycznej.

Spośród wszystkich osób wypełniających kwestionariusz danej ankiety „Które problemy należy najszybciej rozwiązać w Pana/ Pani gminie?" → **61%** ogółu stwierdziło, że największym problemem lokalnej społeczności jest bezrobocie, kolejnym są uzależnienia → **54%**, bezradność związana ze starością → **51%**, ubóstwo → **47%**, długotrwała lub ciężka choroba → **46%**, przemoc w rodzinie → **40%,** ograniczony dostęp do opieki medycznej → **19%** oraz bezradność w zakresie obowiązków opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego → **11%**.

Ilość opinii respondentów w zakresie wielkości występowania poszczególnych problemów mieszkańców Gminy Cisek jest zbliżona do wielkości opisujących ilość wypłacanych świadczeń.

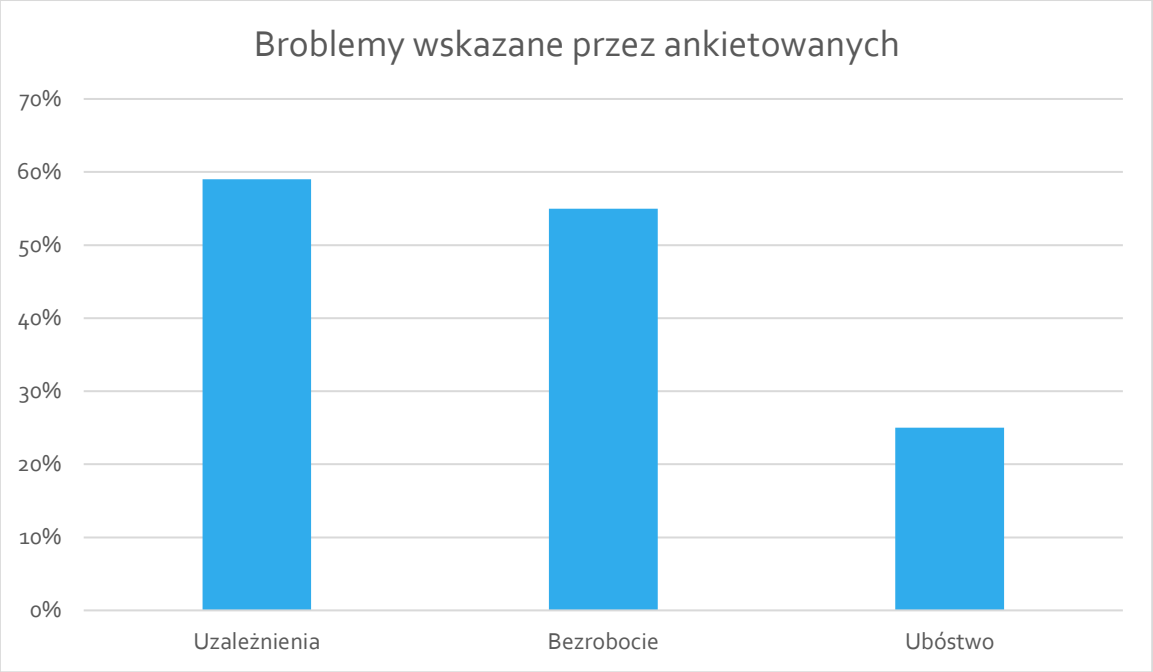

Wykres 5. Poziom występowania problemu w opinii osób ankietowanych.

Według ilości wypłaconych świadczeń GOPS największym problemem gminy jest ubóstwo, natomiast według opinii ankietowanych bezrobocie. Jako drugi problem pod względem zakresu występowania osoby opiniujące uważają uzależnienia, a na podstawie danych z GOPS jest on szósty z kolei.

Zatem ilość opinii respondentów kształtuje inną hierarchię w zakresie wielkości występowania poszczególnych problemów społecznych wśród mieszkańców Gminy Cisek w porywaniu do hierarchii stworzonej na podstawie ilość wypłaconych świadczeń społecznych GOPS. Jednakże problem ubóstwa niejednokrotnie wynika z problemu pozostawania bez zatrudnienia oraz problemem uzależnień.

Obszar problemów dzieci i młodzieży

Największym problemem dzieci i młodzieży według respondentów danej ankiety (**76%**) znajduje się w obszarze bezcelowego sposobu spędzania wolnego czasu. Problem uzależnień (alkoholizm, narkomania) istnieje w danej grupie społecznej zgodnie z **25%** opinii. Z kolei **30%** ankietowanych uważa, iż zaniedbanie oraz **13%** wskazań demoralizacja jest przyczyną problemów społecznych dzieci i młodzieży. Również wandalizm (**42%**) i przemoc ze strony rodziny (**4%**) zakłócają prawidłowe funkcjonowanie młodych ludzi.

Obszar uzależnień (alkoholizm, narkomania)

Poprzez **54%** mieszkańców wypełniających ankietę problem występowania uzależnień w ich gminie jest średnio zauważalny. Występowanie danego problemu często spostrzega **18%**

badanych, natomiast rzadko **24%** ankietowanych. **4%** respondentów wcale nie dostrzega rodzin / osób zmagających się z problemem uzależnień. Zjawisko występowania uzależnień ma wiele przyczyn, a jako jedna z ważniejszych przez **59%** opiniowanych została wskazana na bezrobocie, **29%** → samotność, naśladowanie najbliższego otoczenia → **26%**, **24%** → na bezradność oraz na stres → **21%** . Przyczynami powstawania uzależnień według ankietowanych są również ubóstwo → **16%,** zdarzenia losowe → **13%**, przemoc w rodzinie→ **9%,** choroba → **7%** oraz niepełnosprawność → **3%**.

Obszar przemocy domowej

Zjawisko występowania przemocy domowej wśród rodzin w Gminie Cisek rzadko jest dostrzegane przez jego mieszkańców, tak opiniowało **49%** ankietowanych. Z kolei **29%** respondentów wcale nie spotkało się z danym problemem, tylko **1%** badanych, którzy często zauważają osoby / rodziny dotknięte przemocą domową. **21%** wskazań opiniowało za średnią częstotliwością widzenia obecności przemocy w rodzinie wśród mieszkańców gminy. Istnieje kilka uwarunkowań kształtujących zakres występowania przemocy domowej. Mogą nimi być:

- brak umiejętności rozwiązywania problemów / konfliktów, na które wskazało **56%** opinii,
- stres zaznaczyło **40%** badanych,
- bezrobocie zaznaczyło **(37%)**,
- bezradność opiekuńczo – wychowawcza **(25%)**,
- życie w rozbitej rodzinie (**19%**),
- bezradność (**19%**),
- ubóstwo (**16%**),
- długotrwała lub ciężka choroba (**4%**),

Obszar bezrobocia

Na podstawie wcześniej przeprowadzonej analizy pod względem ilości wypłacanych świadczeń społecznych na przełomie 2018– 2020 roku w związku z problemem bezrobotnych jest on drugim problemem z jakim zgłaszają się beneficjenci do GOPS. Wśród opinii lokalnej społeczności jest on uznany przez **61%** ankietowanych za największy problem mieszkańców Gminy Cisek.

44% wypełniających ankietę średnio zauważa trudności osób bezrobotnych w związku z brakiem pracy, natomiast rzadko **31%** respondentów. Co więcej problem bezrobocia często dostrzega **22%** badanych, a tych co nie widzą go wcale jest **3%** opiniodawców. W związku z przyczynami ilości osób pozostających bez zatrudnienia proporcja opinii uczestników ankiety przyjmuje innych podział, bowiem dwie równorzędne przyczyny tj. nieodpowiednie oferty

pracy do kwalifikacji, potrzeb i doświadczenia społeczeństwa zostały wskazane na poziomie **60%** opinii oraz braku dostępu do ofert pracy **45%** badanych. Również sprawowanie opieki nad dzieckiem / dziećmi według **52%** uczestników badania przyczynia się kształtowania struktury liczby osób niepracujących. **21%** przy odpowiedzi długotrwałej lub ciężkiej chorobie, a **18%** wskazań zostało zaznaczonych przy niepełnosprawności w pytaniu na temat przyczyn bezrobocia.

Obszar osób starszych

Według **59%** opiniodawców brak pomocy ze strony rodziny przyczynia się do niezaradności rozwiązywania problemów, z którymi zmagają się osoby starsze. Problemy osób starszych związane są z bezradnością (zgodnie z opiniami **48%** uczestników ankiety), ograniczonym dostępem do opieki medycznej (**43%** rozpatrywanych wskazań), ubóstwem (**14%** ogółu ocen) oraz brakiem pomocy ze strony gminy (**9%** wszystkich zaznaczeń)

Obszar osób niepełnosprawnych

Zarówno brak lub ograniczony dostęp do usług rehabilitacyjnych (**63%** respondentów), jak i brak lub ograniczony dostęp do opieki medycznej (**34%** ankietowanych) uważa, iż z danymi trudnościami związane są problemy osób niepełnosprawnych. Także zaniedbanie ze strony rodziny (**34%** uczestników ankiety) oraz ubóstwo (**15%** badanych) jest opiniowane jako przyczynianie się do rozmiaru trudności, z jakimi zmagają się osoby niepełnosprawne. Problemy osób niepełnosprawnych związane są również z zaniedbaniem ze strony gminy (**6%** wskazań).

Obszar pomocy społecznej

Na podstawie wyników przeprowadzonej ankiety wiadomo, że **35%** osób ankietowanych nie korzystało z pomocy społecznej, gdyż nie miało takiej potrzeby i tyle samo ankietowanych korzystała z świadczeń pomocy społecznej . Tylko **2%** opiniodawców nie korzystało z niej, ponieważ nie wie jak.

Również dane osoby wystosowały swoje opinie w zakresie swoich oczekiwań wobec pracy GOPS o następującym brzmieniu:

- „Działania skierowane na pomoc osobom starszym, które cierpią z powodu samotności i bezradności.”
- „Przeprowadzenie rozmów z mieszkańcami gminy na temat możliwości korzystania GOPS.”
- „Wyższych kwot wypłacanych zasiłków”

– „Wsparcia dla osób samotnych, starszych oraz podejmowania działań w stosunku do uzależnionych”.

Z kolei podział na osoby korzystające i niekorzystające z pomocy społecznej wynosiły odpowiednio **35%** i **65%** uczestników niniejszej ankiety.

Wśród pozostałych zdań zapisanych na ankietach osoby przedstawiły swoje oczekiwania wobec działalności GOPS skierowane na większe zaangażowanie się w problemy związane z osobami chorymi. Większość wyrażonych opinii jest skupionych wokół oczekiwań pomocy zwalczania problemów w obszarze bezrobocia i uzależnień, zwłaszcza alkoholizmu wśród mieszkańców Gminy Cisek.

5. Analiza SWOT

Jedną z najczęściej stosowanych metod analizy strategicznej jest analiza SWOT (z ang. Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats), która poprzez scalenie otoczenia zewnętrznego i wewnętrznego danej jednostki umożliwia wyznaczenie dla niej celów strategicznych. Polega ona na:

- analizie mocnych i słabych stron na podstawie diagnozy obecnego stanu badanej jednostki,
- prognozowaniu szans i zagrożeń analizując elementy środowiska zewnętrznego.

Pierwszą składową analizy SWOT jest określenie mocnych stron (*Strengths*) oceniając istniejące zasoby Gminy Cisek. Należy przez to rozumieć wskazanie tych zasobów gminy, które ją pozytywnie wyróżniają i czynią atrakcyjniejszą od pozostałych gmin i które należy kontynuować oraz umacniać. W otoczeniu wewnętrznym badanej organizacji należy uwzględnić równie istotne jej słabe strony (Weaknesses), wobec których powinny być wystosowane działania minimalizujące ich negatywny wpływ w tym otoczeniu, a tym samym są szkodzące mocnym stronom.

Na funkcjonalność gminy ma wpływ pośredni lub bezpośredni polityka powiatu, województwa oraz państwa, które tworzą również jej otoczenie zewnętrzne. Dlatego analiza SWOT uwzględnia jego pozytywne i negatywne oddziaływanie na działalność gminy. Jako pozytywne działania, czyli szanse (Weaknesses) należy rozumieć zjawiska i tendencje, które poprzez właściwe ich zastosowanie korzystnie wpłyną na pracę gminy dla jej mieszkańców. Poprzez prawidłowe zidentyfikowanie zagrożeń, czyli zjawisk negatywnych, barier hamujących rozwój i prawidłowe funkcjonowanie Gminy Cisek zostanie zwiększona siła wpływu szans.

Zderzenie ze sobą czynników ze środowiska zewnętrznego i wewnętrznego gminy, które mają obecny i przyszły wpływ na pozycję badanej jednostki umożliwia stworzenie *Strategii* rozwoju gminy. Co więcej jest on ukierunkowany na wydobycie potencjału i zwiększenia efektywności działania badanej jednostki organizacyjnej kosztem ograniczenia lub zaprzestania wpływu tych czynników, które jej szkodzą. Poniższa analiza SWOT prezentuje mocne i słabe strony oraz zagrożenia i szanse dla Gminy Cisek:

mocne strony
wykwalifikowana kadra jednostki organizacyjnej Pomocy Społecznej
funkcjonowanie rodzin zastępczych
funkcjonowanie rodzinnego domu dziecka
współpraca z gminnymi i powiatowym organizacjami społecznymi i pozarządowymi
realizowanie dodatkowych programów pomocowych i systemowych
zatrudniony asystent rodziny
współpraca Ośrodka z innymi instytucjami
słabe strony
brak wolontariuszy
brak zatrudnionego psychologa
brak aktualnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych
brak lekarzy specjalistów
brak organizacji pozarządowych
ograniczone środki finansowe
brak aktualnych danych w dokumencie Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie

szanse
wspieranie rodzin z problemem bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych
zwiększenie integracji osób niepełnosprawnych z mieszkańcami
zapewnienie poradnictwa psychologicznego
nawiązanie współpracy z liczniejszą grupą organizacji społecznymi i pozarządowymi,
budowanie i rozwijanie świadomości społeczeństwa w zakresie tematyki problemów społecznych
zapewnienie form aktywnego i celowego spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży
zwiększenie możliwości i jakości korzystania ze specjalistycznych usług medycznych,
zwiększenie możliwości dostępu do rehabilitacji
zagrożenia
praktykowanie bierności w działaniach
migracja zarobkowa
trudność w pozyskiwaniu środków finansowych
brak stabilności polityki społecznej
niewystarczające środki finansowe na poprawę sytuacji społecznej i gospodarczej mieszkańców
ubożenie społeczeństwa wynikające z bezrobocia
przewaga liczby osób starszych na liczbą urodzeń
ukrywanie istnienia problemów społecznych przez osoby, które ja mają,
niewrażliwość i obojętność lokalnego społeczeństwa na problemy innych osób
umiejscowienie gminy na terenie zagrożonym klęskami żywiołowymi

III. Realizacja strategii

1. Misja, cele strategiczne oraz kierunek działań

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Cisek na lata 2021 – 2026 ma na celu wskazanie kierunku podejmowanych działań skierowanych na poprawę jakości życia mieszkańców. W sposób priorytetowy niniejszymi działaniami należy objąć te rodziny, które znajdują się w trudnej sytuacji życiowej.

Koordynacja realizacji danego dokumentu wymaga nadzorowania pod względem ilościowym i jakościowym postępujących zmian według mierzalnych wskaźników, co umożliwi ocenę podjętych działań pod względem skuteczności i słuszności ich wykonywania.

Wprowadzanie zmian będzie realizowane przez 5 lat, począwszy od 2021 roku. Za koordynację realizacji *Strategii* będzie odpowiedzialny zespół pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w gminie Cisek. Ocena zagrożeń i szans będzie monitorowana za pomocą danych statystycznych i innych wskaźników liczbowych przekazywanych od podmiotów odpowiedzialnych za współrealizację danej *Strategii*.

Wyniki diagnozy problemów społecznych, opartej na analizie źródeł zastanych, wyników badań ankietowych, analizie SWOT, oceny wdrożenia założeń poprzednio realizowanej strategii i wnioski płynące z tej oceny pozwoliły na opracowanie założeń polityki społecznej Gminy Cisek na lata 2021-2026. Zostały one przedstawione w formie misji, celów i kierunków działań. Działania zostały wyznaczone w obrębie celów strategicznych.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Cisek na lata 2021-2026 pozwala na podjęcie systemowych rozwiązań problemów społecznych występujących w gminie. Dla osiągnięcia zakładanych celów została na potrzeby strategii sformułowana misja, która brzmi:

„Tworzenie warunków do godnego życia mieszkańców poprzez podejmowanie działań zmierzających do rozwiązywania problemów społecznych występujących na terenie gminy”.

Ze względu na nieustające zmiany w polityce społecznej i gospodarce kraju wyznaczonych celów strategicznych nie należy traktować jako efekt końcowy rozwiązania problemów społecznych Gminy Cisek. Mają one posłużyć ukierunkowaniu wszelkich działań zmierzających do polepszenia obecnej sytuacji problemów społecznych.

Jako priorytet zamierzonych zadań należy kierować się dobrem mieszkańców Gminy Cisek i dążyć do zapewnienia im godnych warunków życia. Z tego też względu należy realizować cele w obszarze:

- pomocy społecznej,
- integracji i otwartości społecznej mieszkańców
- edukacji, sportu i rekreacji, kultury,
- aktywności zawodowej,
- bezpieczeństwa,
- zdrowia.

Cel strategiczny I **Wzmocnienie potencjału instytucji i organizacji działających w obszarze pomocy społecznej**		
Działania	Podmiot realizujący	Czas realizacji
Organizowanie szkoleń i kursów aktualizujących wiedzę pracowników socjalnych	GOPS	2021-2026
Podnoszenie i rozwijanie kompetencji oraz umiejętności pracowników	GOPS	2021-2026
Zapewnienie dobrej organizacji pracy	GOPS	2021-2026
Zatrudnienie adekwatnej ilości pracowników socjalnych dostosowanej do potrzeb gminy	GOPS	2021-2026
Objęcie pomocą materialną i niematerialną rodzin zmagających się z trudnościami	GOPS	2021-2026
Aktywne działanie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	GOPS GKRPA	2021-2026
Zwiększenie aktywności w podejmowaniu współpracy z organizacjami pozarządowymi, społecznymi, Kościołem	GOPS	2021-2026
Podjęcie działań dążących do pozyskiwania dodatkowych funduszy	GOPS	2021-2026

Cel strategiczny II **Tworzenie warunków readaptacji dla osób i grup zagrożonych wykluczonych społecznie oraz zagrożonych wykluczeniem**		
Działania	**Podmiot realizujący**	**Czas realizacji**
Przeciwdziałanie patologiom społecznym	GOPS Gminna Biblioteka Publiczna Gminny Ośrodek Kultury Placówki oświatowe Placówki pozarządowe Zespół Interdyscyplinarny	2021-2026
Zapewnienie dostępu do poradnictwa specjalistycznego odpowiadającego potrzebom rodzin z problemami	GOPS PUP Gmina	2021-2026
Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych	GOPS PUP	2021-2026
Zwiększanie wiedzy w zakresie prowadzenia własnej działalności gospodarczej	GOPS PUP	2021-2026
Zwiększanie szans do powrotu na rynek pracy – organizacja szkoleń i kursów dla bezrobotnych	GOPS PUP	2021-2026
Tworzenie nowych i poszerzenie obecnych form spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży	GOPS Placówki oświatowe	2021-2026
Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego	Policja Placówki oświatowe	2021-2026

Cel strategiczny III **Działania na rzecz osób starszych, niepełnosprawnych, chorych**		
Działania	Podmiot realizujący	Czas realizacji
Likwidacja barier architektonicznych	Gmina PCPR	2021-2026
Organizowanie dostępu do ośrodków rehabilitacyjnych osobom niepełnosprawnym	GOPS Gmina	2021-2026
Zwiększenie świadomości mieszkańców o problemach osób starszych, niepełnosprawnych, chorych	GOPS	2021-2026
Organizowanie imprez integracyjnych osób starszych, niepełnosprawnych, chorych z lokalną społecznością	GOPS PCPR Placówki oświatowe Gminny Ośrodek Kultury Gminna Biblioteka Publiczna	2021-2026
Organizowanie form spędzania wolnego czasu dla osób starszych, chorych, niepełnosprawnych	GOPS PCPR Placówki oświatowe Gminny Ośrodek Kultury Gminna Biblioteka Publiczna	2021-2026
Organizowanie działań w zakresie wolontariatu	GOPS Placówki oświatowe	2021-2026
Zapewnienie usług opiekuńczych	GOPS GKRPA	2021-2026

Cel strategiczny IV **Integracja mieszkańców gminy**		
Zwiększenie ilości wydarzeń kulturowych, festynów i imprez tematycznych	GOK Gmina Gminna Biblioteka Publiczna Placówki Oświatowe	2021-2026
Aktywizacja osób do pełnienia roli w wolontariacie na terenie gminy	GOPS	2021-2026
Wzmacnianie tożsamości z lokalnym środowiskiem	GOPS Placówki oświatowe Gminny Ośrodek Kultury Gminna Biblioteka Publiczna	2021-2026
Promowanie programów profilaktycznych z zakresu alkoholizmu, narkomanii, przemocy w rodzinie	GOPS Placówki oświatowe Gminny Ośrodek Kultury Gminna Biblioteka Publiczna	2021-2026
Promowanie zdrowego stylu życia – organizowanie imprez sportowo - rekreacyjnych	GOPS Placówki oświatowe Gminny Ośrodek Kultury Gminna Biblioteka Publiczna	2021-2026

2. Ramy finansowe

W oparciu o przeprowadzoną diagnozę i analizę SWOT, zakłada się, że skutki niekorzystnych zjawisk i problemów zidentyfikowanych na terenie Gminy Cisek można ograniczyć poprzez wprowadzenie zmian oraz kontynuację programów i projektów z zakresu polityki społecznej, które przynoszą zauważalne rezultaty. Możliwa jest również poprawa jakości życia mieszkańców pod warunkiem zabezpieczenia odpowiednich środków finansowych na inwestycje w tym zakresie.
W okresie czasowym 2021-2026 władze krajowe i samorządowe będą podejmować działania zmierzające do ograniczenia skutków pandemii COVID-19. W związku z tym, należy uwzględnić przesunięcie priorytetów w polityce społecznej państwa, a jednocześnie przewidzieć potrzebę wprowadzenia programów z tego zakresu w polityce lokalnej.
Prognozuje się, że cele strategiczne zostaną osiągnięte, a mieszkańcy zostaną zaktywizowani do samodzielnego i konstruktywnego rozwiązywania pojawiających się problemów.
Prognozowane zmiany powinny również prowadzić do włączenia i integracji społecznej oraz zapobiegać wykluczeniu i marginalizacji. Powinny również niwelować dysproporcje socjo-ekonomiczne i dawać mieszkańcom poczucie bezpieczeństwa.

Z analizy wydatków Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Cisku wynika, że największą część wydatków budżetu stanowią wydatki na świadczenia rodzinne i świadczenia wychowawcze.

Tabela 17. Środki finansowe na wydatki pomocy społecznej winnych obszarach polityki społecznej w budżecie jednostki samorządu terytorialnego.

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2019	Rok oceny 2020	Plan budżetu 2021
OGÓŁEM				
OGÓŁEM (działy)	1.	6 100 583	7 402 571	7 489 150
W tym: w budżecie GOPS	2.	6 011 210	7 320 399	7 398 250
851 - OCHRONA ZDROWIA				
85154 - Przeciwdziałanie alkoholizmowi	3.	63 109	57 911	63 000
852 - POMOC SPOŁECZNA				
85202 - Domy pomocy społecznej	4.	253 910	244 630	240 000
w tym: w budżecie GOPS	5.	253 910	244 630	240 000
85213 - Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia z pomocy społecznej oraz za osoby uczestniczące w zajęciach w centrum integracji społecznej	6.	8 565	6 499	7 000
w tym: w budżecie GOPS	7.	8 565	6 499	7 000
85214 - Zasiłki okresowe, celowe i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe	8.	98 873	89 735	160 000

w tym: w budżecie GOPS	9.	98 873	89 735	160 000
85215 - Dodatki mieszkaniowe - Dodatki energetyczne	10.	7 825 406	7 521 450	8 000 450
w tym: w budżecie GOPS	11.	8 231	7 971	8 450
85216 - Zasiłki stałe	12.	95 168	78 544	73 000
w tym: w budżecie GOPS	13.	95 168	78 544	73 000
85219 - Ośrodki Pomocy Społecznej	14.	443 215	515 415	527 700
w tym: w budżecie GOPS	15.	443 215	515 415	527 700
85228 - Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze	16.	71 332	92 110	124 000
w tym: w budżecie GOPS	17.	71 332	92 110	124 000
85230 - Pomoc w zakresie dożywiania	18	29 978	33 869	48 000
w tym: w budżecie GOPS	19	29 978	33 869	48 000
85295 - Pozostała działalność	20.	8 570	5 313	10 000
w tym: w budżecie GOPS	21.	8 570	5 313	10 000
853 - POZOSTAŁE ZADANIA W ZAKRESIE POLITYKI SPOŁECZNEJ				
85395 - Pozostała działalność w zakresie polityki społecznej	22.	26 264	24 261	27 900
854 - EDUKACYJNA OPIEKA WYCHOWAWCZA				
85415 - Pomoc materialna dla uczniów o charakterze socjalnym	23.	43 720	37 987	40 000
w tym: w budżecie GOPS	24.	43 720	37 987	40 000
855 - RODZINA				
85501 - Świadczenie wychowawcze	25.	3 664 673	4 935 850	4 845 000
w tym: w budżecie GOPS	26.	3 664 673	4 935 850	4 845 000
85502 - Świadczenia rodzinne, świadczenie z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego	27.	1 042 353	1 004 188	1 034 000
w tym: w budżecie GOPS	28.	1 042 353	1 004 188	1 034 000
85504 - Wspieranie rodziny	29.	223 108	240 622	243 200
w tym: w budżecie GOPS	30.	223 108	240 622	243 200
85508 - Rodziny zastępcze	31.	16 358	23 504	30 000
w tym: w budżecie GOPS	32.	16 358	23 504	30 000
85508 – Domy dziecka	33.	0	0	5 000
w tym: w budżecie GOPS	34.	0	0	5 000
85513 - Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia rodzinne, zgodnie z przepisami ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz za osoby pobierające zasiłki dla opiekunów, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów	35.	3 562	4 612	2 900
w tym: w budżecie GOPS	36.	3 562	4 612	2 900

Wydatki na cele społeczne ogółem stanowią w budżecie gminy jedną ze znaczniejszych pozycji. Struktura dochodów budżetowych uzależniona jest od polityki państwa, której zasady i kierunki określają ustawy. Samorząd Gminy Cisek podejmuje szereg działań w celu zapewnienia mieszkańcom pomoc i wsparcie w zakresie rozwiązywania problemów.

Przewidywane źródła finansowania prezentowanej *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych:*

- środki własne gminy,
- środki budżetu państwa
- środki jednostek oświatowych,
- środki unijne,
- środki PFRON,
- środki Funduszu Pracy,
- środki organizacji pozarządowych.

Środki finansowe na realizację poszczególnych działań będą uwzględniane cyklicznie w rocznych planach budżetowych lub zaplanowane w wieloletniej prognozie finansowej.
Prognozy wydatków na realizację przez samorząd celów polityki społecznej w latach 2021-2026 przyjęto 5% wskaźnik wzrostu w skali roku uwzględniając ryzyko finansowe, zmiany kryteriów dochodowych, wzrost wydatków i inflację.
Przedstawione poniżej ramy finansowe strategii obejmują szacunkową wysokość planowanych wydatków na lata 2021-2026.

Tabela 18. Szacunkowa wysokość planowanych wydatków na lata 2021-2026.

Rok	***2021***	***2022***	***2023***	***2024***	***2025***	***2026***
Prognoza wydatków finansowych	7.489.150	4.603.200	3.745.000	3.895.000	4.050.000	4.213.000

W 2022 planowane jest wypłata świadczeń wychowawczych od stycznia 2022r. do maja 2022r., gdyż od dnia 1 czerwca 2022r. do wypłaty świadczeń wychowawczych jest wyznaczony Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Od 2023r. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Cisku nie będzie wypłacał świadczeń wychowawczych.

3.Wdrożenie strategii, monitoring i ewaluacja.

Wdrożenie *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Cisek na lata 2021-2026* będzie wymagało zainteresowania i zaangażowania nie tylko ze strony władz samorządowych, ale też poszczególnych jednostek, organizacji samorządowych i wszystkich mieszkańców. Tylko poprzez wspólny wysiłek można osiągnąć zamierzone cele.

Aby proces wdrażania przebiegał prawidłowo i opierał się na systematycznym monitorowaniu rezultatów i inicjowaniu kolejnych zmian, niezbędna jest jednostka odpowiedzialna za realizację strategii. W tym celu zostanie powołany zespół wdrażający Strategię.

Realizacja działań opisanych w Strategii będzie spoczywać na poszczególnych komórkach organizacyjnych Gminy Cisek oraz Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Cisku.

Realizacja *Strategii* będzie obejmować 5 etapów:

Etap I

Podjęcie uchwały przez Radę Gminy Cisek o przyjęciu do realizacji „*Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Cisek na lata 2021-2026".*

Termin realizacji: IV kwartał 2021r.

Etap II

Koordynacja realizacji działań objętych Strategią.

Termin realizacji: od IV kwartału 2021 do IV kwartału 2026

Etap III

Monitoring i ewaluacja Strategii.

Termin realizacji: na koniec każdego roku kalendarzowego w okresie od 2021 do 2026

Etap IV

Uzupełnianie Strategii o nowe zadania i programy

Termin realizacji: sukcesywnie w okresie wdrażania Strategii

Etap V

Podsumowanie i ocena Strategii

Termin realizacji: IV kwartał 2026

Proces monitoringu *Strategii* będzie służył identyfikacji osiąganych rezultatów oraz porównaniu ich zgodności z założeniami. Będzie on polegał na gromadzeniu i opracowywaniu informacji i danych

zebranych od wszystkich podmiotów zaangażowanych w realizację działań strategicznych. Punktem odniesienia będą przede wszystkim dane pozyskane ze sprawozdań GOPS, GKRPA, jednostek organizacyjnych Urzędu Gminy w Cisku, danych statystycznych GUS, Komisariatu Policji w Kędzierzynie-Koźlu oraz organizacji pozarządowych. Monitorowanie umożliwi bieżącą ocenę realizacji zaplanowanych kierunków działań lub też pozwoli na modyfikację i dokonywanie korekt w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą zaistnieć w wyniku np. zmiany regulacji prawnych lub nasilenia niektórych problemów społecznych. Informacja na temat realizacji Strategii przygotowywana będzie przez GOPS i zawarta w corocznie składanych sprawozdaniach z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Cisku. Wnioski z monitoringu będą stanowić jeden z elementów aktualizacji Strategii.

Strategia jest dokumentem otwartym, podlegającym stałemu monitoringowi i ewaluacji zadań. Wprowadzenie procedur monitoringu i ewaluacji pozwoli na wprowadzenie zmian w realizacji poszczególnych celów i zadań w zależności od zmieniających się warunków i potrzeb społecznych.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Cisek na lata 2021-2026 wdrażana będzie poprzez realizację programów i projektów. Bardzo istotne są w tym zakresie konkretne programy opracowane na konkretne przedziały czasowe. Są to w szczególności:

- Gminny Program Wspierania Rodziny,
- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii,
- Program „Opieka wytchnieniowa”,
- Program „Asystent osoby niepełnosprawnej”
- Program „Opieka 75+”,
- Wieloletni Rządowy Program Dożywiania „Posiłek w szkole i w domu na lata 2019-2023”,
- Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa,
- Program Senior+.
- Gminny Program Współpracy Gminy Cisek z Organizacjami Pozarządowymi oraz Podmiotami Prowadzącymi Działalność Pożytku Publicznego.

Działania mogą być realizowane na różnych poziomach, poczynając na współpracy partnerskiej, a kończąc na zlecaniu zadań publicznych. Preferowane jest wybieranie do współpracy lokalnych

organizacji pozarządowych z zachowaniem zasad konkurencyjności oraz uzyskaniem najwyższej jakości rezultatów.

Programy i projekty powinny prowadzić do osiągnięcia celów głównych *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Cisek na lata 2021-2026,* a co za tym idzie wpisywać się w założenia strategiczne.

Podsumowanie

Dla prawidłowego funkcjonowania rodziny i osób samotnych, niezbędne jest zapewnienie odpowiednich warunków socjalno-bytowych. Dlatego też należy podjąć wszelkie działania aby te warunki spełniać. Można to osiągnąć między innymi dzięki rozwojowi poradnictwa specjalistycznego. Istotnym działaniem na rzecz utrzymania prawidłowo funkcjonującej rodziny i osób samotnych jest również wsparcie finansowe i materialne pozwalające wyjść z sytuacji kryzysowej.

Niniejsza Strategia ma charakter otwarty i elastyczny. Oznacza to, że poszczególne jej elementy w trakcie realizacji mogą być modyfikowane, zmienione i dostosowane do aktualnej sytuacji społecznej.

Założone cele będą prawidłowo realizowane, gdy zostanie stworzony sprawnie funkcjonujący system współpracy i komunikacji pomiędzy organizacjami i instytucjami świadczącymi pomoc rodzinom oraz osobom samotnym z terenu Gminy Cisek.

SPIS TABEL:

Tabela 1. Liczba ludności w Gminie Cisek. 20
Tabela 2. Ilość osób ze względu na podział pod kątem wieku zdolności do pracy. 21
Tabela 3. Liczba rodzin i osób którym udzielono pomocy i wsparcia przez GOPS w Cisku. 25
Tabela 4. Liczba rodzin, którym udzielono pomocy przez GOPS w Cisku, z podziałem na problemy społeczne. 26
Tabela 5. Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy i wsparcia GOPS Cisek w związku z ubóstwem. ... 28
Tabela 6. Bezrobocie na lokalnym rynku. 30
Tabela 7. Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy i wsparcia GOPS Cisek w związku z bezrobociem. 31
Tabela 8. Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy i wsparcia GOPS Cisek w związku z niepełnosprawnością. 33
Tabela 9. Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy GOPS z powodu problemu bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych. 35
Tabela 10. Ilość osób objętych wsparciem asystenta rodziny. 36
Tabela 11. Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy GOPS z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby. 37
Tabela 12. Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy GOPS z powodu alkoholizmu. 38
Tabela 13. Liczba członków rodziny z problemami alkoholowymi, z którymi przeprowadzono poszczególne działania przez GKRPA. 39
Tabela 14. Liczba członków rodziny z problemem przemocy domowej. 40
Tabela 15. Liczba osób objętych pomocą zespołu interdyscyplinarnego. 41
Tabela 16. Liczba osób, które sporządziły formularze NK. 41
Tabela 17. Środki finansowe na wydatki pomocy społecznej winnych obszarach polityki społecznej w budżecie jednostki samorządu terytorialnego. 57
Tabela 18. Szacunkowa wysokość planowanych wydatków na lata 2021-2026. 59

SPIS WYKRESÓW:

Wykres 1 Demografia ludności gminy Cisek 20
Wykres 2. Liczba rodzin, którym udzielono pomocy z podziałem na problemy społeczne. 27
Wykres 3. Zestawienie liczby osób bezrobotnych w Gminie Cisek. 31
Wykres 4. Liczba osób bezrobotnych z podziałem na płeć. 32
Wykres 5. Poziom występowania problemu w opinii osób ankietowanych. 45